hoc anno 1568 cellam quam vivens S. Bernardus ibidem inhabitaverat, fuisse combustam.

Lumaeus Comes coenobium virginum Vallis Nostrae Dominae uno ab Hoyo lapide, et inde Florense Monasterium ad Mosae ripam spoliat, mercatorum isthic de more transeuntem navim perlustrat, repertum in ea Monachum extrahit, caudae equi alligatum per montes vallesque ad ipsa usque suburbia Hoyensia protrahit.

Tributum decimae vigesimae et centesimae exigitur ab Albano.

Anno 1569 mense januario Dux Albanus Bruxellas Belgii status accersit astute magis quam provide et pro regia dignitate petit decimum, vicesimum et centesimum nummum, decimum quidem omnium rerum mobilium, quae distraherentur, vicesimum vero omnium immobilium divenditorum, porro centesimum tam immobilium quam mobilium quem semel Regi persolverent. Respondent provinciales se summam pecuniae numeraturos et in centesimum quidem nummum consentire, quam sit autem durum et molestum etiam decimum et vicesimum reddere exponunt imprimis Viglius Zuichemius Nicolaus a Castro Episcopus Middelburgensis, qui allegabat Bullam Pii V Pontificis in coena Domini lectam illi adversantem

Et sane patetissimum quam acre telum ad rebellandum tributa sint quum graviora populis aliunde commotis imperantur.

Quo fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit

inter alios Bruxellenses tumultuantur et seratis tabernis cibos et cujuscis generis merces etiam dato pretio divendere recusant. — Puto hoc verius contigisse initio anni 1572. Vide stradam de bello Belgico.

Pius V mittit Albano ensem et pileum

Sub Martio Nicolaus Neapolitanus Pontificis et senatus Cardinalium decreto legatione sibi mandata fungens offert gladium inauratum et galerum variis gemmis decoratum duci Albano, uti Catholicæ religionis acerrimo propugnatori et vindici, deque Romana Ecclesia quam optime merito.

Victoriæ Regis Franciæ contra Hugonotas.

Henricus Andegavensis pro Rege Carolo fratre suo copiarum dux semel et iterum acie vicit sectarios. Primum 3 Idus Martii ad Possacum pagum in Pictaviensi agro, ubi Princeps Condeus periit. Colignens fuga evasit, ejus frater Andelotus post unum mensem et alterum obiit ex acceptis in pugna vulneribus. Iterum signa collata ad Montorturnium non procul urbe eadem 3 Octobris die, idem successus fuit, vicere Regii: strages major, ad sedecim hostium millia cæsa; multum auxilia a Pontifice missa contulerunt duo millia equitum pedites duplicato numero. Rex quoque Hispaniarum per Albanum ducem misit ingentes peditum equitumque copias sub duce Comite Manzfeldio. Ad primæ victoriæ nuntium Rex cum esset Metis ubi processioni eodem die interfuerat institutæ pro victoria, media fere nocte surgit, e lecto properat ad summam ædem

alta voce coram primario altari depromit canticum Te Deum laudamus, jubet campanas omnes solemniter pulsari cunctis ad rei novitatem stupescentibus.

Hispani Bruxellæ in communi Catholicorum omnium gaudio lætantes maximis et amplissimis sumptibus ad hoc impensis in foro hastis et ensibus dimicarunt 11 Junii ibi tum Marchio Haureus Ducis Arschotani frater non leviter in tibia læsus dimicare cessavit.

Fuit prope Lovanium in agro Heuriensis grando valde prodigiosa quam 14 Maii præcenit terræ motus vehemens, diebus sequentibus 15 et 16 volantes in aere ignes: et subsecuta est prodigiosa tempestas altera cum hiatu et arenarum alluvione mirabili quæ circa cœnobium Parcense domus passim in pago Vinchembosch appellato in terram ad fauces usque demersæ.

Martyres Ordinis nostri in Francia.

Tertio hoc tumultu Franciæ tres ex Ordine nostro ab hæreticis occisi commemorantur: D. Hugo Julianus professus domus Portus B. Mariæ hospes in domo Vallis claræ; D. Gulielmus professus ejusdem domus Portus B. Mariæ, et D. Andreas Hulinus professus domus Parisiensis et hospes in domo Claræ Vallis S. Georgii.

Nobilis et generosus Dominus Depomay qui post multa armorum præclara gesta pro defensione fidei catholicæ ab hæreticis captus interemptus est.

Obiit et circa hunc annum generosus Dominus Carolus de Ramera Dominus de Sarmoyæ miles Ordinis

scholaris Sabaudiæ ex fundatoribus domus Petri castri.

In Ordine D. Walterus Cobbris professus domus Scotiæ et olim ibidem sacrista qui 53 annis laudabiliter vixit in Ordine.

D. Gislenus professus domus Delphensis et olim Vicarius domus Monialium Brugis habens M. de Beata.

D. Theodoricus Glabene professus domus Monachorum et olim Vicarius Monialium Brugis.

Frater Christophorus Gandensis Conversus professus primo domus Bruxellæ secundo domus Monachorum habens Missam de B. Maria in provincia Teuthoniæ, de quo alibi non vidi fieri mentionem.

Obierunt 53 Monachi 14 Conversi, 8 Moniales, 10 Donati: personæ 85.

Notatur obiisse et nobilis Vosquel præses Cameræ computorum Regis catholici in Bruxella.

Ordinatio Provinciæ. — Priori domus Brugis (D. Mauritio) non fit misericordia et visis ordinatis carta Capituli generalis anni præteriti eumdem D. Mauritium Priorem Brugis rogamus et obsecramus et exhortamur in Domino ut VV. Priores Valencenarum Diest, et Bruxellæ ut nuntios Capituli generalis sive Commissarios, et de mente ipsius Capituli informatos, inter quos medius erit qui dixit: Ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo in medio eorum sum, suscipere, audire et exaudire velit et eorum (consilio) acquiescere pro Dei et Ordinis honore, sua et

suorum omnium consolatione, et salutari aedificatione quibus fidem indubiam adhiberi volumus tam super residentia Anglorum in domo Brugis sive Sylvae S. Martini, quam super loco per eum ad inhabitandum empto, quem multi timorati et experti viri non consulunt, quibus etiam communicari poterunt scripta super annum per R. Patrem Cartusiae.

Priori domus Sylvae S. Martini non fit misericordia et Visitatores provideant, ut in proxima Visitatione ordinaria domus reformetur, et si necesse fuerit absolvendo Priorem et de alio idoneo providendo, quod et factum est nam circa Calendas Septembris D. Joannes Leydius professus domus nostrae Bruxellensis et (ni fallor) Vicarius missus est ad regendam dictam domum Sylvae S. Martini, et spatiamenta limitentur et reformentur, et D. Julianus ibidem hospes vadat hospitatum ad domum Vallis S. Petri, et ibi exerceat officium Vicarii, et D. Benedictus professus domus Noviomi revertatur ad eandem

Priori domus Amsterdamensis non fit misericordia et nullo modo volumus quod D. Aegidius de Prato professus domus Bruxellae ibidem hospes remittatur ad domum suae professionis.

Priori domus Bruxellae non fit misericordia et frater Joannes Clericus redditus dictae domus vadat hospitatum ad domum Sylvae S. Martini et ibidem studeat melius quam hactenus conversari, alioquin

Ordo providebit.

Priori domus Sophiæ non fit misericordia. Hortamur Priorem, ut diligenter instaurationi dictæ domus incumbat, ut citius domus instauretur nullus professorum remittatur ad dictam domum sine speciali licentia R. Patris.

Priori domus Campensis non fit misericordia, et committitur Visitatoribus ut dictæ domui provideant de duobus Monachis pro persolutione divinorum.

Ordinationes. — Ordinationem præterito anno factam de festo S. Thomæ confirmamus volentes ut officium per omnia fiat sicut de uno Confessore non Episcopo.

Cum in diversis partibus videamus hæreses magis ac magis pullulare, visum est Capitulo generali recurrere ad sanctissimam Annam gloriosissimæ Virginis et Dei Genitricis matrem, eamque obnixe et rogare et precari ut ipsius interventu extirpationem dictarum hæresum et errorum piissimus Deus dignetur concedere. Ideoque volumus et ordinamus quatenus et festum gloriosæ Annæ celebretur cum Candelis quoad Monachos tantum, cujus officium per omnia fiat sicut in festo unius Virginis non Martyris excepta oratione propria et missa quæ dicatur ut habetur in missali, homilia vero et evangelium dicatur sicut in Nativitate D. Virginis.

Cultum S. Annæ S. D. N. Gregorius XIII Papa divino afflatus Spiritu Apostolicis litteris anno Domini 1584 Calendas Maii sui Pontificatus anno duodecimo firmavit auxitque præcipiens nimirum, ut perpetuis futuris temporibus beatæ Annæ dies festus 7 Calendas Augusti per totius orbis ecclesias duplici officio quotannis recolatur, romanisque ac aliarum ecclesiarum calendariis addatur et duplex ei adscribatur.

Ordinamus etiam ut Visitatores provinciarum mittant singulis domibus suæ provinciæ tenorem Bullæ Summi Pontificis, qua jubetur ut litaniæ decantentur cum precibus adjunctis, et processiones fiant juxta illius formam et tenorem faciant observari.

Advertat benignus lector Pium Pontificem omni ope christianis Principibus subvenire, iis præcipue qui in necessitate positi erant subsidio precum, et militum et victores et bene meritos de republica honoribus et titulis decorare sicut de his quæ ante diximus et dicenda sunt colligere potest.

S. Anna gratum quoque cultum ab Ordine sibi decretum et exhibitum miraculo patefecit proximo festo ab Ordine universaliter celebrato.

Præterito anno sanctimonialis quædam domus S. Annæ prope Brugas Ordinis nostri Maria Cuseels dicta post diuturnam pulmonis infirmitatem circa festum S. Ursulæ paralysi in utroque pede laborare cæpit,

adeo ut ex illo tempore, usque ad festum S. Annæ sequentis anni a duabus sororibus in linteamine deportari debuerit, prout necessitas et honestas postulabat. Cumque in ipsa solemnitate sanctæ matris Annæ hoc anno 1569 post sacrum Missæ officium ante altare S. Annæ, uti petierat supradicto modo gestata fuisset, quo ibidem ante Deum et sanctam matrem Annam cor suum effunderet subito de loco surrexit, ac tam firmiter et animose progressa et, quam aliqua ex domo, magna eorum qui illam noverant admiratione ad laudem et gratiarum actionem Dei et sanctæ matris Annæ. Atque eadem Monialis coram omnibus profitebatur quamdam sibi visam fuisse dicentem: Surge et ambula. Cujus miraculi testes anno 1613 adhuc multi supervivebant.

Pius V Papa Cosmum Mediceum magni Etruriæ Ducis titulo donat diplomate 6 Calendas Septembris emisso, non sine obtrectatione aliorum Principum, eum tamen honorem Francisco Cosmi filio Maximilianus Imperator ejus levir ratum habuit.

D. Philibertus Cooman facit professionem in Schuet. Frater ejus Georgius celebrat primitias

8 Septembris D. Philibertus Cooman Mechliniensis emisit professionem suam coram D. Christiano Priore prout ex ipsa tabula descripsi, et sequenti die frater ipsius senior D. Georgius Cooman cecinit primitias suas. Verum, ni fallor hæ solemnitates luctu interruptæ fuerunt, nam prout ex Calendario colligimus in ipso

D. Jacobus de Dordraco moritur: Nativitatis B. Virginis Mariæ D. Jacobus de Dordraco monachus et sacerdos hujus domus obiit qui 40 annis laudabiliter vixit in Ordine. Habuit missam de Domina in 7 provinciis Alemaniæ.

Mutatio officialium. Circa hoc tempus D. Franciscus de Cavener institutus est rursum Vicarius succedens nimirum D. Joanni Leydensi qui ad regimen Sylvæ S. Martini erat promotus, unde certo colligimus ipsum nunquam fuisse Procuratorem, cum se ex monumentis litteris domus inveniamus D. Henricum hoc anno Procuratoris officio perfunctum. Sed qui eum in catalogo Procuratorem reposuerunt puto ea de causa, quod fere omnes idoneos Monachos officia hæc alternatim subiisse animadverterent.

Prima Septembris D. Joannes Leydius ad regendam domum Sylvæ S. Martini est ordinatus.

Frater Didamus Conversus domus Portæ Cœli alias Procurator Cartusiæ et Capituli generalis. Obiit 20 Augusti frater Nicolaus Didaems Conversus professus domus Portæ Cœli alias Procurator domus Cartusiæ et Capituli generalis in Valentia, qui in sequenti Capitulo habuit Monachatum in Hispani. et Gebenensi provincia, et missam de Domina per totum Ordinem.

D. Godefridus ab Hamal venit ad Ordinem, qui postea fuit in hac domo Vicarius. Prima Octobris in Cartusia Lovaniensi Ordini nostro adscriptus est D. Godefridus ab Hamal nobilis Antverpiensis, qui dictæ domui benefecit, et adhuc (dum hæc scribo anno 1630) in vivis permanet senior totius provinciæ.

D. Nicolaus Eschius amplissimi Beginagii Diestensis

cœnobiarcha dedicavit Patribus nostris in Colonia opusculum piorum exercitiorum apud Platinum excusum in 12.

Non prætermittenda sed potius anticipanda memoria coci industrii et de Monachis bene meriti in domo Ultrajectina quæ sic habet: Frater Gysbertus Cornelii Bruff de Trajecto Donatus professus et longo tempore coquus domus Trajecti. Hic frater vix habuit sui similem in tota provincia in arte coquendi propterea ab omnibus amatus, et quia satis affabilis erat omnibus magnatibus Dominis dilectus, ideo sæpe ab eisdem ad mensam invitatus ac pro eisdem coxit scilicet dum hospes esset apud Campenses pro D. Maximiliano Comite de Buren etiam pro Domino Episcopo Haerlemensi Episcopo Ebronensi Dominis et equitibus de Jerusalem ac aliis innumeris, unde in processibus et litibus domus nostræ (Trajectensis) magnus erat promotor causarum, indeque sæpe triumphavimus in magnum emolumentum domus nostræ sed quoniam invidia ubique regnat dicta stimulante multa passus est a Prioribus nostræ domus nihilominus semper perseveravit permanens amicus et fautor personarum Ordinis maximæ earum, quæ diu noctuque sequebantur chorum. Solebat semper sollicitus esse, ne quid eisdem deesset, unde sæpe a Visitatoribus et Prioribus reprehensus est, sed solebat respondere bona domus nostræ sunt laborantibus et Deo Servientibus

data et non externis. Hic fuit bina vice in Cartusia semel cum Priore D. Petro Zass et semel cum Domino Theodoro Priore domus Hollandiæ. Vixit in Ordine 52 annos. Obiit anno 1570 5 Maii. Requiescat in pace.

Anno 1570 11 Februarii Albani Ducis mandato etiam ipse præfectus justitiæ criminalis Joannes Q...convels alias Speel dictus (qui omnibus fere executionibus interfuit) Bruxellæ ante curiam erecto patibulo tandem suspensus est ob id. quod accepta pecunia gratias concesserit, rebellionis aliorumque criminum reos dimiserit quod innocentes vexando etiam executionem fecerit de famulo suo cum tamen consilium judiciumque magistratus superioris haberet contrarium.

Albanus Belgii politiam reformat.

Albanus voluit post criminales executiones etiam civilibus ac politicis in Belgio constituendis rebus intendere. Videns itaque maximas fallacias, fraudes et deceptiones in Belgio, monetas ex aliis regionibus eo delatas, interdixit omnibus monetis argenteis tam parvis quam majoribus ne valeant, nisi quæ Regis Philippi nomine cusæ fuissent atque signatæ. Edictum quoque tulit de ludi magistris de typographis de bibliopolis ne quos libros doceant, imprimant et divendant qui non antea sint ab Eclesia catholica approbati. Sed et serio præcepit ne lites in judiciis ultra annum protraherentur.

Nonnullam querelam in Registro Domini Christiani de ipsius politica Reformatione invento. Solebamus habere super certas terras in Mortenbeeck sub Anderlaco septem modios annui redditus ad usum pauperum et nostrum. Sed tempore Ill^mi^ Ducis Albani prodiit edictum regium, quo declaratum extitit, quod omnes redditus siliginei pecunia certa empti, essent reducibiles ad valorem pretii quo primo empti fuerant. Quod edictum valde nocivum fuit tam nobis quam multis ecclesiasticis ac xenodochiis. Unde multæ piæ fundationes perierunt.

Recepimus itaque pro capitali summa semel 400 florenos.

In Gallia cum sectariis pax facta conditionibus haud satis honestis sed tanti quies erat a belli malis quo postremo tumultu ut ex charta hujus anni patet.

Martyres Bonæ fidei ex Ordine Cartusiensi. D. Antonius Chamart professus et Prior domus Bonæ fidei habens missam de B. Maria per totum Ordinem, D. Joannes Charmassac, D. Petrus Fezandier monachi professi ejusdem domus cum dicto Priore ab hæreticis occisi sunt, quorum etiam facit mentionem D. Polycarpus recitans Martyres nostri Ordinis.

Addendus D. Laurentius senior cujus martyrium diuturnius describit P. Theophilus in Stylita mystico.

Item obierunt nobilis et strenuus Ludovicus de

1570

Billij Dominus et primarius dux unius cohortis catholicæ, qui post multa præclara certamina contra inimicos Ecclesiæ inita ab eisdem atrociter vulneratus, et post susceptionem sacramentorum occubuit pro quo et aliis in diversis conflictibus occisis catholicis fiat unum Tricenarium. Frater prædicti Ducis Joannes Billius relicta Abbatia S. Michaelis in eremo factus erat Cartusianus cujus mentionem supra feci in martyrio Patrum domus Fontis B. Mariæ. Amisit præterea primis tumultibus in Drocensi pugna avunculos duos viros illustrissimos Brechanteum Bellovacum et Giurium fratres: qui in prima acie cum magistro equitum fortiter pugnantes ceciderant hic quidem in ipso conflictu, ille ex vulnere ibi accepto aliquanto post tempore Prunæum etiam fratrem Claudium Billium in prælio ad Jarnacum commisso dum fractos ac fugientes hostes longius et acrius prosequitur, Ludovicum Billium vertroneum alterum fratrem, quem supra nominavi in obsidione Pictavensi urbem Regi et civibus protegentem, alios etiam duos fratres in Drocensi prælio quorum tres priores fuere equites torquati et generosi adolescentes qui peditibus imperabant. Habuit et Jacobum Billium D. Gregorii Nanzianzeni interpretem celeberrimum qui ei in regimen Abbatiæ successit.

Avunculi et fratres D. Joannis Billii qui fide catholica occubuerunt.

In Ordine obierunt D. Matthæus Moens professus domus Diestensis olim Prior domus Campensis etc., D. Joannes Lante, D. Guilielmus de Zulic, D. Leonardus, D. Joannes Ruys, frater Michael reditus, omnes professi domus Diest: 6 personæ.

D. Urbanus Histagius professus et Vicarius domus Neapolis et olim ejusdem Prior nec non domus Capri qui 60 annos laudabiliter vixit in Ordine.

Soror Ægidia Bibaus professa domus S. Annæ prope Brugas quæ habet ter pater et Ave a singulis personis persolvenda et insuper missam de S. Trinitate. In provincia Teuthoniæ quæ ut verisimile est fuit ex cognatione R. Patris Guilielmi Bibautii.

Monachi 48, Conversi 20, Moniales 5, Donati 20: personæ 93 obierunt.

Ordinatio. Provinciæ. — Rectorem domus Sylvæ S. Martini (scilicet D. Joannem Leydensem professum domus nostræ) præficimus in Priorem dictæ domus, D. Joannes Nieupont ibidem professus vadat ad domum Ziriczeæ et ibidem exerceat officium Vicarii.

Priori domus Hollandiæ non fit misericordia et D. Philippo ibidem professus vadat hospitatum ad domum Monachorum ibique exerceat officium Vicarii pro reformatione dictæ domus.

Priori domus Monachorum ad suam ma-

quam instantiam fit misericordia. Et Visitatores recepta charta Capituli generalis quantocius ad dictam domum accedant, et dictæ domui de pastore idoneo provideant auctoritate Capituli generalis, quem et Conventum rogamus ut de sua abundantia inopiæ domus Ziriczeæ subveniant, et ut ad formam statuti provideant de necessariis hospitibus et professis. Fuit autem eo missus Prior D. Andreas Loodt professus domus Prior tunc temporis domus Capellæ, isque ultimus fuit Prior dictæ domus Monachorum.

In ejus locum Prior domus Capellæ electus fuit et confirmatus a Visitatoribus D. Nicolaus Huardus professus ejusdem domus 30 Junii, qui circiter 20 annis functus fuerat officio Procuratoris.

Priori domus Trajecti non fit misericordia cui commendamus inopiam domus S. Sophiæ suæ professionis.

Priori domus Amsterdamensis non fit misericordia et de cetero Novitii ibidem non recipiantur nisi idonei, et recepti non profiteantur nisi de consensu alterius Visitatorum.

Priori domus Delphensis non fit misericordia. Et D. Balthasar Cameracensis ibidem professus vadat hospitatum ad domum Gandavi; et D. Rodolphus ibidem Procurator ad domum Campensem ibique idem Procuratoris exerceat officium, et D. Joannes Chertensis(?) ibidem

professus Procuratoris exerceat officium.

Priori domus Sophiæ non fit misericordia. Et professi dictæ domus in provincia ob penuriam et devastationem ipsius hospitantes habeant patientiam in suis petitionibus.

Priori domus Lovanii non fit misericordia. Et D. Joannes Comelinus ibidem professus vadat ad domum Montis Dei ibique exerceat officium Vicarii expensis dictæ domus. R. Pater fuerat Prior dictæ domus et hanc visitaverat provinciam. Poterat nosse quid cuique conveniret.

Ordinationem anno præterito factam quæ incipit, Ordinamus ut Visitatores Provinciarum etc. confirmamus addentes ut juxta Summi Pontificis mentem cum consuetis orationibus quæ post preces litaniarum dicuntur apponatur oratio contra paganos quæ incipit: Omnipotens sempiterne Deus etc.

Nulla enim re illustris fuit hic annus quam bello Cyprio, et occasione ex eo fœderis inter christianos Principes sanciti adversus Turcarum vires sacratissimi: quod paulo altius explicamus. Erat Venetis cum Turcis pax ab annis 30 immota. Selimus Imperator a praeclaro initio cupiens acceptum imperium auspicari, Arabibus brevi domitis, Persa pacato de Cypro cogitavit. Ea insula Ciliciæ objecta, et ab ea angusto freto dirempta Venetis parebat. Missi Venetias qui ultro dedi petant; recusantibus bellum denuntient. Grave id postulatum visum est. Ventum ad arma. Turcæ valida classe

initio Julii mensis trajiciunt ductore Mustapha. Ex quibus ejus insulæ præcipuis urbibus Nicosia ad 5 Idus septembris expugnata. Famagustam (quæ olim Tamasus fuit aut Salamis) itum est. Dum obsidio ea ducitur Venetorum classis subsidio missa Cretam appulit. Appulere eodem 60 triremes a Philippo Rege missæ duce Joanne Andrea Auria Genuensi. Octobri mense clauso jam mari in hiberna discessum est nullo operæpretio, nisi quod Marcus Quirinus cum 12 triremibus et aliquot onerariis jussus in Cyprum navigare famagustam supplementum et commeatum intulit. Quo tempore Pii Pontificis summa diligentia fœdus inter Philippum Regem et Venetos sancitum est. Ex quo 200 triremes peditum millia quinquaginta, equites quatuor millia compararent. Sumptuum sextam Pontifex sustineret, tertiam Veneti, Hispanus conferret dimidium. Pontificiis triremibus M. Antonius columna præfectus, Romanus patria, gratus Hispanis venetis Sebastianus Venerius dux fuit. Hispanis atque adeo totius imperii classici summæ Joannes Austriacus consensu delectus Imperator.

Hoc tempore D. Laurentius Surius Cartusianus Coloniensis probatas vitas Sanctorum dabat in lucem, quem ob id sanctissimus Christiani orbis Præsul Pius V diplomate ad ipsum dato collaudavit:

Pius Papa V

Dilecto filio Fr. Laurentio Cartusiano.

Dilecte fili salutem et Apostolicam benedictionem. Librum sanctorum Patrum vitas continentem a te nuper editum, atque ad Nos missum, libentissime accepimus: qui quidem eo gratior etiam nobis fuit, quod opus in se contińet a nobis semper desideratum, et ad refellenda hæreticorum in easdem sanctorum Patrum historias maledicta, aptissimum. Laudamus vehementer pium hunc laborem tuum, teque quod coram Domino vacuus apparere nolueris, sed in ejus domum pro facultate tibi ab eo concessa, quidquid potueris, ultro obtuleris, debitis in Domino laudibus commendamus: cujus tamen laudabilis laboris tui gloriam imprimis ei tribuendam esse memento, a quo accepisti, et velle, et perficere quod et a nobis, et ab omnibus piis et catholicæ Religionis studiosis merito laudaretur. Hortamur autem te, ut hujusmodi opere prosequendo, et de Ecclesia Dei bene mereri et tibi apud omnipotentem Deum merita augere ne desistas, securus te a redemptore nostro laborum tuorum centuplum esse fructum percepturum. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 2 Junii MDLXX Pontificatus nostri anno quinto.

Synodus Mechliniensis prima. Tridentini Concilii executio ab anno 1565 huc usque intermissa hoc anno in Belgio promovebatur: indicta est eum in finem novorum Episcoporum in urbe Me-

chliniensi Synodus, quæ Junio mense incepta Julio tandem absolvebatur.

Anna Austriaca nubit Philippo Hispaniarum Regi et soror ejus Elisabetha data Regi Galliæ uxor.

Mense Augusto Anna Austriaca Maximiliani II Imperatoris filia post sponsalia cum Philippo II Hispaniarum Rege contracta, Ratispona insigni cum comitatu, duobusque fratribus puerulis Alberto et Venceslao discedit, perque Germaniam Neomagium, atque inde Antuerpiam incolumis pervenit: ubi ventum expectans secundum ad finem Septembris Ulissingam proficiscitur, ibique classem conscendens in Hispaniam navigavit. Sed et 12 Octobris comitia Spiræ habebantur in quibus Imperator alteram suam filiam Elisabetham Carolo IX Galliæ Regi uxorem tradidit.

Guilielmus a Pictavia Leodiensis præpositus Gratianopoli moritur.

Guilielmus a Pictavia præpositus ecclesiæ Leodiensis et a Chapeavillo valde laudatus Calendis Augusti properata morte functus vita Gratianopoli cibo potuive veneno infuso, ut et aliquot ex suis prematura morte excesserunt. Prosequebatur judicio cum in senatu Parisiensi, tum in senatu Gratianopolitano causas et lites liberorum fratris sui germani defuncti paterno affectu adversus Dianam, eaque ratione infensus, et inimicus parti adversariæ vir sane doctrina et summæ pietatis quique multis legationibus ut etiam in sacro œcumenico Concilio Tridentino functus, ducebat genus et domum a divo Guilhelmo Duce Aquitaniæ. Recommendatus quo-

D. Aymundus Mulot consiliarius ibidem brevi post predictum D. Guilielmum morte subsequitur, amicus Cartusiæ et Ordinis.

que invenitur in charta sequenti Capituli. Et 14 ejusdem mensis Augusti obiit expectabilis vir D. Enemundus Mulot Dominus de S. Maraello Consiliarius Delphinatus in Gratianopoli. Brabanti ut ab indictione decimi et vigesimi denarii quem urgebat Albanus liberarentur in certam pecuniam consensere, Ultrajectenses vero decanum S. Petri Voeselium in Hispanias ad Regem mittunt, qui post multas fatigationes tandem ab eo censu immunitatem diœcesi impetravit.

In Schuet 23 Octobris obiit prœbendarius nostræ domus Judocus Cavenere, ante mortem variis ulceribus multum adeo afflictus, ut articulis membrorum exiret humor concretus quasi creta, frater ejus D. Franciscus Cavenere scripsit nomen illius in calendario sub festo SS. Gordiani et Epimachi (quo die etiam recolitur in Martyrologio memoria S. Patientis Job) dedit domui 120 Renenses ex quibus emptus fuerat reditus 6 florenorum super domum Lypanam sed redemptus fuit et pecunia exposita non in alium reditum ut arbitror sed prout habetur in registro Procuratoris, tamen quoad vixit D. Franciscus eo die nobis vinum procuravit.

Mense Julio Albanus ex regali clementia ac indulgentia generalem admissorum tam in religionem catholicam quam in S. Majestatem criminum abolitionem per Belgium promulgat dum-

modo rei infra tres dies resipiscant. Quare multi exules ab Episcopis eorumque Pœnitentiariis: primum in foro conscientiæ absoluti, publicationis suorum bonorum remissionem in aula consecuti sunt, et ad bonorum suorum possessionem redierunt.

In autumno aquarum exuberantia maxima, et quasi diluvium in Frisia, Hollandia et Zelandia præsertim, aliisque in locis per totam inferiorem Germaniam.

15 Septembris obiit D. Thomas Sinderton professus domus Schenæ in Anglia qui 50 annis laudabiliter vixit in Ordine.

Inundatio aquarum.

Anno 1571 mense Februario rursus magnæ fuere in Belgio maris et fluviorum inundationes: contra miraculum in Anglia littora maris introcedebant, ut homines possent ad aliquot passuum millia intra maris ambitum pedibus procedere.

Anno 1571 D. Nicolaus Coen Bruxellensis mundo nuntium remisit, et nostro Ordini se addixit in Schuet.

D. Joannes Michel professus domus Schenæ olim Prior domus in Witham 67 annis laudabiliter vixit in Ordine.

Obierunt in Ordine nostro a postremo Capitulo D. Joannes Michael monachus professus domus Schenæ olim Prior domus in Witham et Convisitator dictæ provinciæ qui 67 annis laudabiliter vixit in Ordine.

Plures senes et jubilarii hoc anno mortui sunt utpote D. Joannes Gaufredi senior domus Avinionis et Prior

diversarum domorum, D. Joannes Bovelenet professus domus Parisiensis prior domus Prateae item D. Michael de Antignana Prior domus Mediolani etc. D. Hermegus Prior Templi B. Mariae nec non D. Gerardus Fabius professus domus Diestensis et olim Prior domus Amsterdamensis ultra 50 annos laudabiliter vixit in Ordine et soror Claudia... Monialis S. Bertrandi: quae 83 annos vixit in Ordine.

Monialis S. Bertrandi 83 annis vixit in Ordine

Monachi 53, Conversi 18, Moniales 7, Donati 20: personae fere centum obierunt.

Benefactores: V. D. Thomas Buseus decanus ecclesiae S. Stephani Noviomagensis magnus fautor et benefactor domus Ruremundae. V. D. Ysambandus benefactor domus Abbatisvillae. V. P. D. Franciscus Chapius Prior de Claires Ordinis S. Rufi secus Valentiam.

D. Joannes Rore professus domus Valencenensis hospes in domo Lyrae remittitur ad domum Vallis S. Petri et D. Antonius Tiery professus ejusdem domus hospes in domo Gandavi etiam remittitur ad suam provinciam ad domum Monachorum Gosnay.

Haec prophetia magis quam correptio videtur.

D. Judocus Goudanus sacrista domus Delphensis monetur ut curet pacifice cum suo Priore vivere, et non se intromittere rebus temporalibus nisi requisitus a suo Priore, alioqui emittatur ad aliam domum sub gravi disciplina.

Mirabitur non nemo me ista scripto pro-

dere de uno Martyre, cujus vitam et mortis certamen maxime studui ut in lucem emitteret. D. Gerardus noster sed sapientis est non mirari si homines cujuscumque propositi sint interdum labantur et peccant cum mirum sit magis si homo peccato careat quam si peccatum aliquod affectet, nec opinionem virtutis apud se cujuscumque minuere debet si delictum ille correxerit, cum tam multos, qui non mediocriter aliquando peccarunt colamus in cælo Sanctos, hujus autem delicti (si aliquod fuerit in Judoco martyre) correctionem et pœnitentiam legimus apud Opmerum qui ejus certamen conscripsit; expressis verbis eum in carcere positum multis lachrymis et suspiriis deflevisse quod virtutum quodammodo conscientia superbiens subinde asperiore dicendi libertate etiam adversus præpositos suos usus fuisset. Boni isti Religiosi tunc temporis turbabantur. Albanus enim aliis intentus non curat maritima. Interim gensii piraticam exercentes quasdam Hollandiæ insulas occuparunt,+ atque ideo ad insanos malevolorum hæreticorum impetus, et importunas militum declinandas exactiones intra urbem sese receperunt, et Magistratus eis concessit Nosocomium vocatum Het nieuwe posthuys quo anno et domus a fundamentis eversa est.

+Schellinck, Texaliam et Vlieringam

Ex qua novissimus prodiit (sunt verba D. Gerardi qui ejus vitam edidit) tanquam in fornace Justus

noster, in qua examinatus igni et probatus terræ (per annum) et septuplum ac septuplum purgatus, id est per quindecim et circiter annos exercitatus, et præparatus ad martyrium, purgatus quidem, sed non usquequaque fortasse purgatus, atque ideo debuit, nescio quo Dei judicio in alieno Monasterio (Reugense intelligit Canonicorum Regularium cœnobium, ubi certamen suum consummaverunt Martyres Gorcomnienses) in quo et putat nostrum hunc Martyrem et suum consummasse sicut statim dicemus, plenius adhuc perfectiusque purgari et ad vivum excoqui, ut ablata rubigine de argento exiret vas purissimum, hæc ipse. Dicit enim Dominus Jesus: pater meus agricola est, Omnem (palmitem) qui fert fructum purgabit eum: ab ignorantia, cupiditate, animalis hominis timore et amore. Qui enim bene vivere volunt, inquit Cyrillus, quique quam maxime possunt student virtuti, iis per Spiritus gratiam quasi per falcem modo voluptates, modo alias animi perturbationes, quibus mens a statu suo dejicitur Deus incidens est et amputans maxime vero id facit Deus per tribulationes, adversitates, et persecutiones, ut ob id D. Augustinus persecutiones falcis nomine compellet, cum de Cypriano dicit, quod nævum, si quem candidissimi sui pectoris Pater falce

Publica correptio patienter toleranda.

præciderit passionis. Quo respiciens Jeremias: Corripe me, inquit, Domine, veruntamen in judicio id est consideratione et mensura inquit Cyrillus fructuosi palmitis quasi dicat quantum expedit emendationi meæ.

Unde hæc correptio publica, non tam correptio quam prophetia Spiritus Sancti qui sanctis synodis præest, mihi visa semper fuit, quare si quando publice per chartam reprehendamur etiam præter meritum studeamus in humilitate et dejectione nostra patientiam habere, quia forte hanc confusionem alia quapiam culpa commeriti sumus. Atque omnem etiam a prælatis nostris injuriam et persecutionem libenter toleremus, eorumque salutem sedulis Deo precibus commendemus, qui hanc tolerantiam humilemque subjectionem copiosa olim mercede remunerabit, inobedientem vero æterna pœna multabit, præter illam quam in hac vita experturus est molestiam. Libentius hæc retuli quia sunt etiamnunc in provincia Religiosi innocentia vitæ et probitate morum hactenus multum laudabiles qui propter bona temporalia suis prælatis resistunt, lites suscipiunt quod vix sine peccato saltem veniali fieri potest quia lites fere procedunt ex nimio amore rerum temporalium, et vix carent periculo odii, murmurationis etc. accedit jactura temporis pacis et tranquillitatis internæ propterea dicit
1 Cor. 6. Apostolus: Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod judicia habetis inter vos quare non magis injuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini?

Ordinationes. — Ut in solemnitate sanctæ matris Annæ servetur uniformitas per totum Ordinem etiam a Monialibus, illud non descripsi quia est satis conforme illi quo jam utimur, et jam ab anno 1535 edita

et approbata fuerant præscripta officia pro volentibus celebrare festum S. Annæ cum adjuncta prohibitione ne quis alio officio uti præsumat. Officium Missæ est omnino simile isti quo utimur, vidi tamen aliquem seniorum alio antiquo usum fuisse.

Ordinatio pro Monialibus inserta novæ Collectioni Statutorum: Prohibemus Vicario et Priorissæ et Monialibus domus S. Annæ Brugis ne amodo recipiant aliquam monialem nisi servata forma sacri Concilii Tridentini, et sine speciali licentia Capituli generalis aut R. P. Prioris Cartusiæ: nec introducant puellas ad docendum sub spe futuræ receptionis, aut alias sub pœna absolutionis quoad officiales et disciplinæ generalis quoad alias personas Ordinis, declarantes receptiones antehac factas non observatis supra scriptis irritas esse et inanes. Ista ordinatio facta est anno 1569.

Litaniæ a Summo Pontifice injunctæ non repetuntur more Ordinis.

Compatientes infirmitati humanæ volumus et ordinamus ut litaniæ quæ dici solent ex mandato Summi Pontificis diebus festis cantentur ante Missam sed non repetantur juxta morem Ordinis et factas processiones ubi fieri commode poterunt. Diebus vero ferialibus dicantur litaniæ submissa voce in choro post missam conventualem sacerdote juxta altare manente, et in fine litaniæ preces et orationes dicente, omnesque domus Ordinis huic ordinationi se conforment donec aliter per Capitulum generale aut R. Patrem fuerit ordinatum. Audivi seniores adhuc memorantes gravamen istius litaniæ

et quomodo propter eam hora protraheretur.

In solemnitatibus SS. Joseph et Annæ Conversis cessandum est ab operibus.

Volumus solemnitates D. Joseph et B. Annæ matris Deiparæ Virginis a Conversis sicut a Monachis celebrari et cessari ab operibus.

Quolibet anno Priores ferant aut mittant nomina fugitivorum aut criminosorum suæ domus, et si fieri possit obtineatur licentia a S. Pontifice quatenus dicti criminosi incorrigibiles possint mitti ad triremes ad tempus vel in perpetuum prout casus exiget. et qui de cetero ausi fuerint diffamare Ordinem incarcerentur nec educantur sine licentia R. Patris Cartusiæ.

Visitationes domorum nullo modo ultra biennium differendæ.

Ordinamus ut Visitatores ordinarii expleto biennio visitent domos provinciæ sibi commissæ juxta sacrum Concilium Tridentinum et Statutum, et nullo modo differant sine magno et evidenti impedimento, et diligenter suum officium exequantur circa correctionem morum et integritatem Ordinis observandam et solvantur Visitatoribus moderatæ expensæ.

Prohibentur publicæ conciones.

Prohibemus a cetero publicas conciones extra Monasterium tam Prioribus quam aliis Monachis atque etiam confessiones mulierum.

Omnes domus Ordinis conforment se statutis Ordinis in faciendis recordationibus lectionum, in lectura Evangeliorum et Statutorum in claustro, in faciendis confessionibus generalibus singulis hebdomadibus statutis die-

bus. Et deputentur per Priores confessores pro audiendis confessionibus.

Hospites advenientes ad domos Ordinis si ultra duos dies permanserint solvant pro homine et equo 10 solidos, pedestres vero solvant 5 solidos, excepta domo Parisiensi quæ contenta esse debet 5 solidis pro famulo et equo et 3 solidis pro pedestre, cum dicta domus nullam recipiat personam Ordinis ad hospitandum in claustro, excepta etiam domo Romæ cui non possumus legem ponere sed hoc faciant commissarii auditis Priore et Procuratore dictæ domus.

Domus Parisiensis nullam recipit personam Ordinis ad hospitandum in claustro.

Pro hospitibus incarceratis vel inutilibus solvant a cetero domus suarum professionum unum scutum Regis cum dimidio, et si dicti hospites indigeant famulo eædem domus solvant salarium et expensas dicti famuli pro singulo mense.

Mantelli nigri cum caputiis deferendi.

In provinciis in quibus non sunt pericula ab inimicis fidei personæ Ordinis ferant mantellos nigros cum caputiis juxta formam Ordinis.

Et quia Donati hactenus videntur fuisse valde negligentes salutis animarum suarum in sequendo divino officio valde segnes et quodammodo suæ salutis immemores, volumus et ordinamus quod Donati qui manent in domibus Ordinis sequantur nocturnum diurnumque officium sicut Conversi, diebus festis saltem divino intersint officio, illud devote audiant. Propterea tamen nihil detrahere aut derogare

intendimus consuetudini laudabili aliquarum domorum quæ saltem de nocte sequuntur divinum officium diebus ferialibus. Visitatores provideant et curent ut Donati se in habitu conforment Statutis sub pœna absolutionis ab Ordine et comam non nutriant sed et crines eorum tondeantur ut aures patentes habeant et super hoc Visitatores invigilent, et ordinationem cartæ Capituli generalis anni 1522 observari faciant. Hæc ordinatio pertinet ad annum 1569.

Nova collectio Statutorum intimatur.

Cum R. Pater Cartusiæ ad requisitionem multorum Priorum Ordinis ut melius retineri possit et sciri, commiserit quibusdam Prioribus ad hoc faciendum probatis, revidere Statuta Ordinis, et amotis superfluis et iis quæ non observantur in melius omnia redigere, et dictam collectionem et reductionem dictus R. Pater aliquibus ex Patribus quos ad hoc magis idoneos cognoverit, iterum revidendam dictam collectionem mittat ut futuro Capitulo probari et in lucem emitti aut reprobari possit.

Cartusia nostræ Dominæ Bonæ spei juxta Gallionem Ordini incorporatur.

Domum Ordinis sub titulo nostræ Dominæ Bonæ spei ab Illmo Principe et R^mo^ DD. Carolo Cardinale a Borbonio fundatam et dotatam in diœcesi Ebroicensi juxta Gallionem acceptamus, approbamus et gratam habemus atque Ordini perpetuo incorporamus in nomine patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Et præficimus in Priorem dictæ domus D. Joannem de billy propterea a Prioratu domus Montis Dei ab-

solutum; et instituimus in Procuratorem dictæ domus D. Joannem Boutin professum domus Nametarum. Nomen istius domus omen fuit quod scilicet adhuc domus Ordinis ædificarentur et restaurentur.

Pro dicto Cardinale missa hoc anno injuncta uti par erat.

Ecclesia Cartusiæ Monsteroli diu deserta bellis jugiter ingruentibus ab Anglo et Burgundis versa in horreum hoc anno cultui divino reddita sed ad breve tempus nam postmodum denuo polluta et profanata fuit.

Fuit circa hæc tempora quidam Joannes Storeus nomine, qui vivente Regina Maria Angliæ inquisitor fuit hæreticæ pravitatis: is cum regnante postea Elizabetha, publicis in Comitiis respondisset crudelitatem sibi exprobantibus in hunc modum; se nulla in re alia peccasse, nisi quod omissa radice, nescio quos ramusculos præcidisset, cum potius debuisset robustissima quæque zizania radicitus evellere, quod factum si fuisset, jam inquit non tot ac tanta videremus impietatis germina ubique stare atque adeo florere. Id quod adversarii ejus tanquam de Regina dictum arripuerunt, atque ab illo die non destiterunt criminari hominem donec in vincula conjecissent, postea oblata e carcere fugiendi occasione subducens sese atque in Belgium trajiciens Lovanium pervenit, ubi cum esset diu multumque animo angebatur (quòd martyrium divinitus oblatum subterfugisset atque ea de

causa libenter monasticam professus esset vitam, ut posset pœnitentia culpam illam, ut sibi videbatur, expiare, si uxor idem facere voluisset, sed ea recusante ita in proposito permansit agendæ pœnitentiæ ut apud Cartusianos crebrius quam domi versaretur. Accidit autem navim quamdam in Zelandiam deferri prohibitis mercibus plenam. Indicatur ei, fitque magna spes non parvi compendii si eam deprehendisset. Nihil ergo sibi cavens a comparatis incidiis ingreditur in navim: sed simulac ingressus est, nautæ vela ventis pandunt, abeuntque cum illo in Angliam. Habita de illo quæstione dixit se non in Angliæ Principis sed Regis Philippi potestate esse, tandem non tantum morti velut contumax addicitur, verumetiam perduellionis nominatim condemnatur Calendis Junii (alii 25 Maii) crati injicitur Storeus et suspenditur

Frater Reinerus de Waldorff a prædonibus interficitur.

Hoc anno 1571 circa finem Maii Frater Reinerus de Waldorff Conversus Cartusiæ Coloniensis in decensu Capituli generalis celebrati 14 Maii ex Majori Cartusia domuitionem parans a prædonibus in itinere lapidum imbre est oppressus ac miserandum in modum enecatus pro defensione Priorum Ruremundæ et Diestensis ut habet carta Capituli sequentis.

Avia ducissæ de feria Angla sepelitur in Cartusia Lovaniensi.

Die 7 julii obiit nobilis Domina Domina Joanna ab

Harfield alias Neudigate Angla sepulta in choro Cartusiæ Lovaniensis inter primum gradum altaris et sedes chori sinistri supra cujus tumulum positus fuit lapis marmoreus cum 16 armis gentilitiis ab utroque latere ipsius Dominæ ibidem insculptæ cum hac inscriptione:

Matronæ genere ac virtutibus illustri Janæ ab Harfield Roberti Dormerii Baronis de Ariscot viduæ, quæ post 11 annorum exilium catholicæ Religionis causa sponte susceptum Lovanii moriens hoc in loco humata fuit. Illma Heroina Jana ducissa de feria, et Anna Baronissa de Hungerford ex Guilielmo filio antiquissimi Balneorum Ordinis in Anglia equite aurato neptes aviæ charissimæ posuere obiit anno 1571, 7 Julii. Dicitur in carta præcipua benefactrix domus Schenæ. Ceterum hoc marmor e prædicto loco translatum fuit ad medium chori sicut postea dicetur anno 1609.

Et ipse Ill^mus Dux de Feria e vita abiit in Hispaniis 6 Septembris anno 1570 ut scribunt Patres Angli.

Sed et Ill^mus DD. Dux de Feria 7 Septembris vita defunctus est singularis benefactor domus Schenæ infra mœnia Brugis, qui propterea habuit Monachatum in hac Provincia, et ut colligo prædictus Dominus vocabatur Gomus de Figueroa primo Comes deinde Dux de feria, mater ejus Catherina Fernandia a Corduba Marchio de pliego, habuit fratrem Antonium de Corduba in societate, quam propterea maxime promovit in Belgio, de eo supra diximus.

Ignoscat lector si tam praecise dierum ordinem non servo cum hæc ex multis chartis et libris sint colligenda, memoria nonnihil labitur, nec hic tamen prætermittendus est.

D. Cornelius Adriani Mouthaen de Trajecto professus domus ibidem nostri Ordinis infirmarius obsequiosus, et ipse quasi semper valetudinarius, hic bonus Frater providus erat in officio sulphurarii ne quid fratribus deesset, quo labore se multum maceravit, habuitque penes se sulphuratas semper chartulas in magna copia, omnibusque sibi charis pro magno munere mittens, obiit autem dictus Dominus anno 1571 ipso die parasceves in puncto duodecimæ horæ quando et Dominus Christus Salvator noster pro nostra redemptione in cruce emisit spiritum postquam hic noster Monachus in Ordine vixisset 28 annos et amplius, qui vidit testimonium perhibuit ægrotum visitans post expletum a se officium in templo, fuit autem post quintam horam perductus ad ecclesiam ibique pernoctavit et in vigilia Paschæ sepultus, missa vero feria quinta subsequenti pro eo cantata est. Hæc libenter scripsi pro consolatione pusillorum qui non noverint se manualibus operibus exercere, quia nullam artem in sæculo didicerunt neque exerceri quidem viderunt, aut minus industrii sunt aut imbecillitate corporis impediuntur his et in vitis Patrum dicitur ut si pro-

pter amorem Dei servent quatuor parietes non carebunt mercede et S. Ambrosii 2 de pœnitent. cap. 6. Totum decet quidquid defertur Religioni ut nullum obsequium quod proficiat ad cultum et observantiam Christi erubescamus.

Celebris victoria Joannis Austriaci quam ipse a Turcis retulit ope B. Virginis: unde ejus memoriam quotannis recolunt fideles vocantque festum S. Mariæ de Victoria quod celebrant sub initium Octobris.

Philippus Hispaniarum Rex fratri suo Joanni Austriaco (qui totius erat expeditionis summus Imperator contra Turcam constitutus) mandat ut abductis secum Rudolpho et Ernesto Maximiliani Imperatoris filiis solvat ex Hispania, atque initio Junii appulit Genuam cum 47 triremibus, deinde Messanam Siciliæ urbem mense Augusto, cujus mensis die nono Famagusta in Cypro ~~annuæ~~ obsidionis malis ad deditionis conditiones redacta est, quas victor Barbarus non servavit. Socialis classis e Sicilia profecta ad 16 Calendas Octobris Echinadas insulas tenuit, sinui Corinthiaco (Lepanticum vocant) ubi Turcarum classem agere nuntiatum erat objectas. Pugnandi cupidi duces, militesque conscientiis expiatis expediunt arma. Veneti dextrum cornu tenuere auria sinistrum medium Austriacus ductabat. Columna claudebat agmen, Alvarus Bacianus Marchio Sanctacrucius in subsidiis cum trigenta triremibus curabat. Hostes sinus fauces egressi de more lunata acie concurrunt. Sex nostrorum rostratæ majores seu galeatæ in fronte tormentis displosis conturbant hostes; secundum eas primus Austriacus in prætoriam Turcarum impetum facit,

quæ ægre quamvis, sed expugnata occisoque summo hostium Duce Hali Bassa, et duobus ejus filiis captis victoria ad nostros inclinavit. Miserabilis facies, dissoni clamores, cædere sequi, navigia quassari, mergi, capi, mare telis et cadaveribus constratum, atratum sanguine, pulveris nube diem solemque subductum cernere erat. Magna strages fuit, ducentæ triremes pars captæ, pars submersæ, cæsi hostes, captique ad viginti quinque millia, liberati a servitute christiani viginti millia e nostris non pauci desiderati, iisque genere et aut factis clarissimi. Nulla a multis sæculis victoria illustrior fama, jucundior fructu; clara et antiquis victoriis par ea die laus est a nostris parta. Uchiali pirata dextro nostrorum cornu vexato cum non paucis triremibus evasit tandem fuga, id unum ad felicitatis cumulum defuit. Festa ubique lætitia inter pios. Pugnatum est Nonis Octobris, quo die multis in locis ejus victoriæ anniversariis sacris instauratur memoria. Huic pugnæ pater meus interfuit ut scribitur in ejus epitaphio.

Ordinatio. Omisi unam Ordinationem hujus anni factam pro nostra provincia quæ sic habet: quando Monachi seu laici fratres ob suam instabilitatem aut aliam culpam mittuntur ad alias domos nullo modo permittuntur visitare parentes seu amicos in itinere, nec etiam tractentur in cameris hospitum sed statim recipiant se ad claustrum: patienter igitur

ferant si severius tractentur quam alii.

Prophetia unius Cartusiani.

Nec omittendum quod narrat Michael Baudier in historia Turcarum quod Joannes Austriacus per Italiam iter faciens divertit ad unum Monasterium Ordinis nostri Cartusiensis ubi degebat unus monachus vere solitarius in stricto silentio ut vix etiam confratribus loqueretur, atque sic indesinenter Deo adhærebat ut etiam futura prædicere posse crederetur. Hunc alloqui omnibus modis studuit Joannes Austriacus cum jam se ad pugnam navalem contra Turcas accingeret, pulsat igitur fores cellulæ ipsius. Accedens igitur Cartusianus, atque omnem petitionem prævenienss hæc ex Evangelio verba deprompsit: Fuit homo missus a Deo qui nomen erat Joannes. Quo dicto ostium clausit supra se Deum deprecaturus in abscondito Austriacus pro bono omine hæc verba accepit, quasi iterum sibi dici, credens, inquam, se a Deo missum ad vindictam malorum horum Turcarum.

Annus 1572 fatalis fuit, et multis regnis atque provinciis funestus, sed maxime Belgicis, ita ut non immerito impletum fuisse dici possit quod ante multos annos prædictum fuit a devoto quodam Reinardo his verbis prout refert Michael Aitsinger in Leone Bel.: ~~Esca~~ erunt omnes inferioris Alemaniæ volatilibus cæli, et bestiis terræ; punienturque gladio bicipiti, ita

Prophetia Belgas concernens

ut ne unus quidem impunitus evadat.

Et Capitulum generale Ordinis nostri vocat tempus calamitosum quando Deus et nobis et universæ ecclesiæ iratus monstratur magisque monstratum est.

D. Petrus de Scaquo professus domus Glanderii Prior domus S. Crucis in Jaresio Convisitator provinciæ Aquitaniæ et olim Prior domorum Glanderii, Caturci, Villæfrancæ, Florentiæ et Ruthenæ Commissarius et Visitator in Italia diem suum obiit 4 januarii.

In vigilia Conversionis S. Pauli vita pariter et Prioratu defunctus est D. Bartholomæus Dornius (de Doers) professus et Prior domus S. Sophiæ per quinque circiter annos et Procurator per 12 annos.

D. Cornelius Vanden Berchoven professus ejusdem et Prior domus Lyræ quam rexerat 16 annos ab anno 1556 fuit in praecedentis locum legitime electus in quadragesima, et habuit quinque suffragia inter octo Monachos.

A Conventualibus autem domus Lyranæ fuit electus D. Antonius a fine primus Prior ex professis domus tranlatæ in dictum oppidum.

Sub anni hujus 1572 initium ursit mirum in modum Dux Albanus decimum denarium, cœperunt Bruxellenses cum aliis tumultuari, et seratis tabernis cibos et cujusvis generis merces etiam dato pretio divendere recusant. Hinc orta inter

eos seditione Albanus de graviori pœna in auctores constituenda decernit, quando inopinato rumore accepit profugos in dies numero accrescente validiores reddi eosque instructa classe 40 navium, quas ex Anglia Gulielmus a Marca Lumei Dominus advexerat aliquid monstri alere.

Igitur Lumeus manu promptus secundo vento confirmatis suorum animis insulam cui oppidum Brila conjungitur ad Mosæ ostium sita magna celeritate occupat, ipsumque oppidum jam 200 Hispanorum, qui paulo ante largitione civium corrupti excesserant præsidio vacuum licet natura loci munitissimum accipit ipsis Calendis Aprilis et sexto ejusdem mensis in quem tum sacrosancta Paschæ solemnitas incidit Ulissinga munitum Zelandiæ oppidum a Rege defecit, biduo post tumultuatum est Roterdami.

Calendis Maii Pius Pontifex maximus post diutinum dolorem calculi cum sedisset annis 6, mensibus 3, diebus 25 duabus ante noctem horis supremum vitæ diem clausit anno ætatis 68. vir vitæ sanctimonia nec non miraculis clarus qui ab omni avaritia ac sordibus maxime abhorruit, de quo Caranus ita cecinit:

Quinque fuere Pii, post fidei tempora Petri
Sed quintus Felix dicitur atque Pius.

Nam Pius hæreticis charum defendit ovile
Felix cum Turcis maxima bella gerit
O pia prosperitas, pietas o prospera, quæ sic
Commissum duplici servat ab hoste gregem

Statim post exequias, nullo fere die interjecto 4 Idus Maii Hugo Boncompagnus Bononiensis Cardinalis jurisconsultus et nobilis summo Cardinalium consensu totiusque populi ob præclaram de eo expectationem, lætitia, Pontifex creatur, creatusque Gregorii XIII nomen assumpsit nec Italiæ de se existimationem fefellit.

In Ordine nostro circa hunc annum obierunt præterea D. Petrus Hospitis professus et Prior domus Sellionis qui ultra 60 annos laudabiliter vixit in Ordine. Item V. P. D. Petrus Paulus professus et Prior domus Neapolis et olim domorum SS. Stephani et Brunonis et Padulæ qui ultra 50 annos etc.

Reinerus Broomans.

Reinerus (Broomans ni fallor) Donatus domus Bruxellæ sed quo die non potui invenire in calendario.

Monachi 58, Conversi 16, Moniales 10, Donati 13: personæ 97.

Priores provinciæ nominatim monentur sui officii.

Ordinatio provinciæ. — Priori domus Brugis non fit misericordia, quem hortamur in Domino ut reformationi dictæ domus diligentius intendat, et spem de se promissam et creditam opere perficiat. Et con-

cordiam factam dono Dei inter dictam domum, et domum Schenæ approbamus, laudamus, et gratias Deo agimus rogantes ut inviolabiliter perseveret.

Nota Mauritii Chancæi dictum. D. Mauritius Chanceus Prior domus Schenæ Anglorum hoc anno curavit Sutorem de Vita Cartusiana meliore et emendatiore recudi typo Lovanii apud Joannem Foulerum Anglum præfixa liminari Epistola ad R. P. Bernardum Majoris Cartusiæ Priorem, inter cetera pro consolatione præfatur, licet hæretici et schismastici contra Christum ejusque celitus allatam disciplinam ac legem vere evangelicam aliquantisper gygantum imo potius dæmonum instar immane bellum gerant: Victurus est tamen Leo de

Apoc. 5. tribu Juda, ac eorum mala omnia et verba et consilia spiritu oris sui difflabit penitus prosternetque.

Priori domus Lyræ (scilicet Antonio a fine) non fit misericordia quem hortamur in Domino ut juveniles animos gravitate morum compensans exemplum fiat ceteris totius observantiæ regularis maxime silentii et solitudinis prout de eo speratur rogantes id idem conventuales dictæ domus.

Priori domus S. Sylvæ S. Martini non fit misericordia, cui commendamus abundantius utrumque statum domus ut profectum sicuti jam cœpit de die in diem accipiat.

Verum is V. P. Joannes Leydius Prior dictæ domus 9 Aprilis

V. P. D. Joannes Leydius professus hujus domus Prior Sylvæ S. Martini vita et officio defungitur.

quarto scilicet die Paschæ postquam Priores dicesserant profecturi in Cartusiam... vitam cum morte commutavit. Fuit professus domus nostræ Bruxellensis et ibidem Vicarius et sacrista; vixit in Ordine 12 annos. In Prioratum successit D. Quintinus professus dictæ domus qui eum in dicto officio præcesserat. Pergit carta et D. Hubertus ibidem Vicarius revertatur ad domum Hornaci prout petit. Et D. Quintinus professus dictæ domus (de quo jam dixi) exerceat ibidem officium Vicarii qui forte jam in Priorem electus erat.

D. Andreas Loodt Prior domus Monachorum laudatur.

Priori domus Monachorum (D. Andreæ Loodt) non fit misericordia, cujus sedulitatem et vigilantiam in reformatione dictæ domus multum gratam habemus et rogamus ut perseveret, et proficiat: sibi vero commissos hortamur ut sint ad hoc faciles et suæ salutis semper memores.

Priori domus Gandavi non fit misericordia, (erat D. Joannes Barba) quem obsecramus in Domino ut sicut fecit vigilanter incumbat reformationi domus in utroque statu.

Priori domus Leodii non fit misericordia (erat D. Gerardus Hæus confessus ejusdem domus) quem rogamus in Domino ut diligentius invigilet super sibi commissos.

Priori domus Bruxellæ (D. Christiano Voutz) non

Capitulum generale approbat secundam professionem — fit misericordia, cujus secundam professionem factam in dicta domo approbamus ratam et gratam habemus, et haberi volumus ad humilem supplicationem Conventualium et pro bono dictæ domus.

D. Christiani Nov tz factam in hac domo. Quantum conjectura assequi possum ideo secundam fecit professionem in hac domo ut permaneret in Prioratu, et quia super annum vacaverat sedes Prioris domus Lyræ cujus ipse erat primus professus et verisimiliter eligendus in Priorem fuisset.

Priori domus Sophiæ (D. Cornelio Kerckoven ex Priore Lyrano illic recenter electo non fit misericordia quem hortamur in Domino ut in utroque statu domus fideliter et exemplariter se gerat, et maxime ea quæ sunt Ordinis commendata habeat pro honore Dei et ejusdem Ordinis.

Priori domus Lovanii non fit misericordia (erat D. Petrus de Mirica quem monemus in Domino ut magis ac magis proficiat in conservatione utriusque status et observantiæ regularis.

Moniales laudantur ab observantia regulari. Priorissæ Monialium non fit misericordia quas hortamur patienter ferre damna perpessa æstus maris et laborare ad illa resarcianda et conservanda ea quæ sunt Ordinis et observantiæ regularis, quam gaudemus bonam esse gratias agentes Deo. De inundatione aquarum scripsi in fine anni 1570 et principio 1571.

Ordinationes — Cum sit per chartam Capituli ge-

neralis anno præterito ordinatum novam collectionem Statutorum videri et examinari per aliquot Patres Ordinis deligendos et committendos per R. Patrem nostrum Cartusiæ ut quantocius fieri poterit huic tam desiderato operi aliquando manus extrema addatur, committimus certis ex causis ipsum Capitulum generale V. Patribus Priorum domorum Caturci, Fontis B. Mariæ, Bononiæ, Rosæ, ligeti atque D. Joanni Caurino professo domus Cartusiæ quatenus dictam collectionem serio et mature revideant et examinent, et quidquid addendum, minuendum aut immutandum viderint, addant, minuant aut immutent pro Dei honore, Ordinis decore, et personarum Ordinis serenitate et quiete, ita tamen quod nihil de Ordinis rigore minuant sine consensu totius conventus Cartusiæ aut majoris et sanioris partis ejusdem. In reliquis vero pro sua prudentia, de qua plurimum confidimus, et zelo agant et disponant et deinde dicto Capitulo generali referant cum suo judicio et decreto; cui operi ut possint quietius vacare et maturius procedere transibunt prædicti Patres ad aulam Germaniæ vel Franciæ, et si opus fuerit manebunt usque in diem sabbati in domo Cartusiæ pro implendo sibi munere. Cartusiæ sedente Capitulo generali anno Domini 1572 subsignaverunt: B. Prior Cartusiæ; P. Prior Avinionis, frater Joannes Baptista Zorro Prior de Miraflores, frater Damianus, Prior Mantuæ,

frater Joannes, Prior Gornay, frater Rudelle, Prior Ruthenæ, frater Jobs, Prior Pomerii, frater Ludovicus Chapus, Prior Merulæ, frater Petrus Gallardi Vicarius Cartusiæ.

Confirmaverunt novam collectionem Statutorum his verbis: Nos infrascripti Commissarii authoritate R. Patris et Capituli nostri generalis specialiter deputati ad videndam ultimam compillationem Statutorum omnibus mature et diligenter quantum Dominus dedit examinatis simulque animadversionibus quorumdam VV. Patrum (quibus) hæc potestas a R. Patre nostro delegata fuerat, Deum præ oculis habentes declaramus in dicta compillatione nova nihil a nobis fuisse repertum, quod non ad honorem Dei, Ordinis decorem et integritatem, animarumque salutem et consolationem pertineat, ideoque salvo in omnibus R. Patris nostri et Capituli generalis judicio debere typis committi et publicari quantocius et diligentius fieri poterit simul cum indicibus propriis et necessariis, ita tamen ut dicta compillatio dupliciter prelo committatur in majori scilicet volumine in quo ponantur marginales remissiones ut si quis fontes videre voluerit unde dicta compillatio desumpta sit, statim invenire queat: in parvo etiam volumine sine prædictis remissionibus ut facile possit ubique portari et sciri sicut decet professorem omnis regulæ eam semper præ oculis

habere. In quorum fidem et testimonium hic nos suscripsimus pendente Capitulo generali anno Domini 1572 die 8 mensis Maii quæ erat feria quinta.

fr. de Libra Prior Carturci; fr Simon de Regnoult Prior Fontis Beatæ Mariæ, fr Hieronymus Lignanus Prior Bononiæ, fr Joannes Cærdelet Prior Rosæ, fr Joannes Michel ~~Michel~~ Prior Ligeti, fr. Joannes Taurinus Procurator Cartusiæ.

Quam maturè processerint Patres nostri in nova statutorum collectione.

Præterea R. Pater et ceteri diffinitores Capituli generalis ut tanta res maturius et diligentius fiat declarant, se iterum revisuros et examinaturos omnia diligenter quod si approbaverint, ut sperant, committent ex tunc R. Patri Cartusiæ ut authoritate totius Capituli generalis solemniter publicet per totum Ordinem eamdem dicti Capituli generalis authoritatem et vim habitura, quæ cetera omnia Ordinis Statuta habuerunt, declarantes quidquid ista nova et postrema Statutorum Collectione (sic enim appellari volumus) non continetur carere omni vi et obligatione, nolumus tamen propterea reliqua Statuta aboleri aut comburi sed vivere quidem ea debere ad exemplum amissæ perfectionis non habere tamen vim legis in posterum obligantis. Cartusiæ sedente Capitulo generali 1572 subsignarunt R. Prior Cartusiæ, P. Prior Avinionis, P. Prior de Miraflores, P. Prior Mantuæ, P. Prior Ruthenæ, P. Prior Gosnay, P. Prior Pomerii,

P. Prior Montismerulæ, P. Vicarius Cartusiæ.

Attritio vestium et victus parcitas de substantia religionis.

Interim tamen et donec ipsa nova collectio fuerit ut supra edita volumus sequentes ordinationes districte observari, et ipsi novæ collectioni inseri: Cum omnibus in confesso esse debeat attritionem vestium et vilitatem, simulque victus parcitatem ita esse de substantia religionis ut non desint gravissimi authores super his dispensationem cadere non posse asserentes, hoc quod nostra Statuta pluribus in locis manifeste astruunt potissimum Capitulo de reprehensione, ita ut jubeant de grosso et vili panno patriæ indui: quod non sine ratione et divina authoritate facta satis ostendunt et ipsa Evangelia et Apostolicæ Epistolæ: quod nos animadvertentes non possumus satis dolere quod hoc tempore calamitoso

Tempus calamitosum quo Deus nobis et Ecclesiæ iratus monstratur

quando Deus et nobis et universæ Ecclesiæ iratus monstratur multos in Ordine nostro et Monachos et Priores inveniri qui suæ salutis obliti, contemptis divina lege Statutisque nostris ita curiosis indumentis uti inveniuntur ut pannis pretiosis induti magis seculares homines redoleant quam Monachos. Et cum plerique seculares in his scandalum patiantur incurrunt tales maledictionem de qua Dominus, Væ homini perquem scandalum venit. Propterea tot malis obviare cupientes hortamur et monemus per viscera Domini nostri Jesu Christi et per adventum ejus qui judicaturus est vivos et mortuos omnes et singulas personas Ordinis

ut de cetero sint contentae panno rudi patriae atque sobrio victu ut juxta Apostoli vocem habentes quibus tegamur et vivamus his contenti simus, ne in vestimentis splendorem aut cultum sed tegumentum quaerant nec in cibis lauticiam sed sufficientem expectant. Et hoc tanto diligentius servato antiquo Statuto de indumentis faciente mentionem: Ipsi Visitatores et Priores observent et observari faciant quanto ipsi in altiori loco positi et ab omnibus circumspecti debent ipsi esse forma gregis ex animo ne si aliter fecerint ipsi caeci caequos in barathrum perditionis ducant.

Amodo nullus Conversus vel redditus portet cappam aut pileum aut mantellum itinerarium nigrum, ~~sed~~ omnia sint grisea; qui contumax Priori in hoc extiterit, statim incarceretur.

Praecipimus omnibus Visitatoribus Prioribus et singulis personis Ordinis universis ut extra casum bellorum et pericula lutheranorum omnes portent suos mantellos non incisos circa brachia vel in transversum nec ornatos serico ut vacant passamento more secularium, nec sine caputio, sed simplices mantellos more Ordinis nulla in parte scisos nisi in anteriore ut solent Monachi nigros Conversi griseos quod caputium nullo modo sit astrictum a latis et amobile ut multi faciunt, qui cum equitant

in manticis illud reponant aut invertunt ad humeros, ne foris videatur, sed omnes habeant in mantellis sua caputia ex panno et non ex sargeta assuta ex toto ad eam partem qua inhaerent humeris ne possint amoveri; qui secus egerit corrigatur a Visitatoribus, sed sint ipsi primo in hoc correcti Visitatores ne sint in scandalum aliorum.

Illud etiam in virtute obedientiæ inhibemus universis ne amplius sit quisquam ex personis nostri Ordinis qui audeat præterquam in casibus expressis in Statutis et jure communi ministrare sacramenta ecclesiastica ullo modo secularibus et aliis non subditis, aut levare infantem de sacro fonte aut alia hujusmodi in quibus sæpe incurritur excommunicatio et irregularitas et scandala multa eveniunt quæ facile vitat qui manet in simplicitate Ordinis sui.

Et quoniam tanta est in personis Ordinis instabilitas ut propemodum non stabilitatis jam sed mutabilitatis votum fecisse videamur, in tantum ut fere inveniantur plures fugitivi quam qui non fugerint, et quosdam pro sua levitate oportet interdum mutare bis in anno, ut vix proventus domorum sufficiant viaticis instabilium personarum: idcirco statuimus ne amodo quisquam mutetur de ulla domo nisi prius perseveraverit in ea per 4 annos integros super quo Visitatores invigilent sub periculo conscientiarum suarum. Et quia multi dum non mu-

stantur ad libitum suum statim fugam ineunt, statuimus ut quicumque amodo fugerit pro prima fuga etiam si simplex fuerit amittat locum et utramque vocem, pro secunda vice ultra hoc incarceretur, nec sine licentia R. Patris vel Capituli generalis educatur.

Guilielmus Orangius cum Ludovico Nassovio fratre praetextu necis sibi ab Albano inferendae se receperant hic in Galliam, ille in Germaniam rei eventum praestolantes cumque a Lumei partibus stare fortunam intelligerent, Guilielmus expeditam manum in subsidium collectoque ingenti exercitu in Brabantiam secum procedere jubet.

Montium et Valencenarum in Hamonio occupatio.

Ludovicus vero qui Gallos Hugonottas in Albanum etiam concitaverat montibus Hamoniae Metropoli et Valencenis per insidias potitur. Quod nuntium Albanus haud levi cum dolore accepit. Unde collectis veteranorum signis omnem belli molem in eos direxit.

Universa Hollandia a fide sui Regis ad Principem Auriacum descivit.

Gеusei incipiunt sanguinem catholicorum fundere et notanter in urbe Briela apud Hollandos diversis vicibus.

Eodem fere tempore Geusei veteres aquas et in Hollandia Goudam, Dordracum Harlemium, Leydam et in Zelandia Verence oppidum Ziriczeae et Gorcomium occupant. Hic primum catholicorum sanguinem propter fidem catholicam Geusei ex professo effundere incipiunt et multos tormentis agitatos trucidant Christi vere Martyres ut legere est in decadibus Petri Opmeri in urbe Brilae ad 184

Ordinis ecclesiastici homines variis temporibus coronati sunt.

14 Calendas Augusti ibidem 19 Martyres Gorcomienses ex horrei cujusdam trabibus suspensi et strangulati sunt, ex eis 11 Franciscani sodales erant atque alii aliquot sacerdotes et religiosi viri, quorum historiam Guilielmus Ftius Doctor theologus et Cancellarius Academiæ Duacensis litteris consignavit evulgavitque..

Postridie S. Mariæ Magdalenæ videlicet 10 Calendas Augusti obsessa per principem Orangiæ Rouremunda quinto insultu tradita potius quam expugnata est propter aliquot civium perfidiam. Post igitur rerum pene omnium et sacrarum et profanarum direptionem trucidati dicuntur ab impiis militibus Christi hostibus et theomachis sacerdotes 23 inter quos duo Franciscani et tres regulares Monachi; et aliquot sacerdotes sæculares.

Duodecim Cartusiani Roermondæ pro fide catholica occisi.

Cartusiani vero duodecim necati sunt præter quosdam alios ejusdem Ordinis Religiosos, qui licet mortem evaserunt, multis tamen contumeliis et verberibus acceptis divexati sunt, quibus accessit D. Paulus qui Episcopo Lindano a sacris erat, quem ab hæreticis crudeliter occisum Deus cum prædictis Cartusianis ad martyrii gloriam provehere dignatus est. Historiam istius truculentæ cædis et persecutionis Cartusianorum et dicti Pauli sacellani protulit in lucem V. P. D. Arnoldus Havensius Prior Cartusiæ Gandensis. Unde nos obiter duntaxat eorundem nomina

perstringemus.

P. Joachimus a Tongherloe Prior istius loci, ac Visitator provinciæ Rheni integerrimus variis affectus contumeliis atque ingenti pecuniæ summa (duobus nimirum aureorum seu coronatorum millibus) mulctatus, sclopetoque secundum pectus impetitus tandem ad suos Coloniam appulit: apud quos brevi temporis intervallo mœrore animi confectus expiravit. Incurrerat adhuc periculum quando ex Cartusia rediens frater Reinus occisus fuit ut supra narravi.

D. Joannes Væren Vicarius ibidem, cum fuga ex hostium manibus esset elapsus superfuit usque ad annum 1579.

D. Wilhelmus Wellen senior domus et quondam Prior graviter vulneratus ægre Juliacum confugit, ubi haud longe post inter suos obiit, ejus nomen invenitur in carta anni 1574, qui ultra 56 annos laudabiliter vixit in Ordine habens Missam de B. Maria per totum Ordinem.

1 D. Matthias Coloniensis vir ætate gravis in limine cellæ a militibus interemptus est.

2 D. Erasmus Trajectensis dum gradum ad ecclesiam accelerat, scipione nisus crudeliter est transfossus.

D. Joannes Trajectensis captus atque in brachio vulneratus, graviterque bipenni in capite læsus, numeratis redimiis Coloniam divertit.

D. Vincentio (3 D. Vincentius ab Herck sacrista contumeliose per ur-
sacristæ præ bem raptus partim sclopeto trajicitur partim gladio
cæteris certamen vel laqueo interimitur prius autem ei nasum et
forte dedit ambas præcidunt aures, mentum in crucis modum
Dominus, ut fodiunt cutem a capite partim abstrahunt atque
rursus Vincen- inter hæc irridicule aiunt ei: Concionare nobis Mo-
tius per omnia nache; ille respondet: Quid ego vobis concionabor qui
vinceret. non vultis resipiscere? Ignoscat vobis Dominus Deus,
equidem libens ignosco. Sed jam quæso finem his
tandem cruciamentis imponite.

4 D. Joannes Leodiensis in choro e medio est sub-
latus, transfosso nimirum capite ac cerebro contuso.

5 D. Guilielmus Wellen Procurator vibrata in caput
bipenni, ac dein a monasterii portam protractus,
ibem glande plumbea est trajectus.

D. Leonardus Leodiensis vulneribus aliquot saucius
fuga sibi consuluit.

6 D. Severus N. professus Cartusiæ Confluentinæ ac
de voluntate Ordinis Ruremundæ commoratus accepto
gravi vulnere in choro laicorum ante altare
B. Mariæ Virginis effuso tam copioso sanguine ut
vicinum parietem in altitudinem 18 pedum
resperserit cujus rei vestigia etiamnum in eodem
pariete cernuntur, ac aliis pluribus vulneribus
confectus spiritum Deo reddidit.

7 D. Joannes Levvis in ipso templi odeio pugione
est transfixus.

D. Joannes Aschius post verbera, irrisiones ac vulnera lytro est redemptus.

D. Nicolaus Sangelt diaconus aliquot acceptis vulneribus consimili modo evasit.

8 D. Henricus Wellen diaconus in choro monachorum primus omnium occisus est ante summum altare pugione confossus.

9 D. Joannes Gressenich horrendum in modum a dorso in pulmonem usque transfossus ægre Masecam appulit ubi et sub chirurgorum cura expiravit.

Laici qui ibidem varia supplicia sustinuerunt.

10 Frater Stephanus Janitor conversus in ipso primo furenti incursu immaniter mactatus.

11 Frater Albertus coquus in lecto æger decumbens interemptus est.

12 Frater Joannes Littarde pistor sub fascibus lignorum inventus tandem etiam interfectus est

Frater Ægidius Gressenich Conversus captus sed ad aliorum intercessionem ereptus.

Inter milites præsidiarios quemdam deprehensum habitu Cartusianorum (eorum namque vestes ex Monasterio rapuerant quibus ornati per ludibrium et contumeliam plateatim discurrebant) induerunt, eumque habitum (cucullam vocant) pulvere tormentario repleverunt, quo incenso miser homo totus flagravit ac exustis primum manibus ac pedi-

bus totum corpus in cinerem redactum est.

Martyrium D. Judoci Goudavi Cartusiæ Delphensis professi et sacristæ.

His Geusiorum successibus et crudelitatibus perterritus V. P. D. Judocus Cornelii Van Schoonhoven sacrista Cartusiæ Delphensis fugam arripere tentans periculum incurrit quod metuebat, incidit inquam in manus militum Lumei qui eum Brilam deduxerunt atque suspendio una cum mercatore Hispano interemerunt cujus certamen graphice descripsit noster comprofessus (et dum hæc scribo Vicarius destinatus domus nostræ Bruxellensis) D. Gerardus Eligii. Describam tamen hic Epistolas D. Wenceslai professi domus Delphensis qui cum eo vixit, et decadem Petri Opmeri; ut sint pro testimonio eorum quæ edita sunt.

Copia Epistolæ D. Wenceslai de Plenevaulx professi domus Delphensis ad V. P. D. Gisbertum Bauhusium Priorem domus Bruxellensis.

Venerande in Christo Pater scripsit mihi recens V. P. sacrista vester (D. Joannes a Blitterswick) petens a me ut scripto mandarem patriam, parentes et conversationem Venerabilis quondam confratris nostri Judoci propter fidem catholicam cum pluribus aliis Religiosis suspensi ab hæreticis. Igitur sciendum quod dictus V. P. Judocus originem duxit ex honestis et optime catholicis parentibus civibus vitæ integris in civitate Gouda in Hollandia qui juvenis 20 annorum ex mera devotione venit ad domum Cartusianorum prope Delph petens locum ad serviendum Deo sub habitu monachali; qui fuit admissus et professus est in eadem domo:

in qua laudabiliter per 15 annos vixit exercens per aliquot annos officium sacristæ. Sed cum tumultus illi primi hæreticorum contra catholicam Religionem in dies invalescerent, nec secure possemus manere in monasterio nostro Magistratus civitatis Delphensis evocavit nos ad civitatem concedens nobis locum ad manendum in quodam xenodochio vocato Het nien vrve posthuys in quo per integrum annum simul degimus cum metu et tremore militum hæreticorum. Verum cum hæresis in dies cresceret et vix haberemus unde tenuiter sustentaremur, prædicti Judoci frater qui habitabat Goudæ evocavit eum, ut cum licentia confratrum suorum veniret Goudam, promittens se illum participem facturum suæ mediocris facultatis donec Deus provideret. Igitur dictus V. P. Judocus in seculari habitu exivit per portam qua itur Rotterdamum ut pergeret Goudam, agnitus statim capitur instar agni a rapidissimis ministris diaboli, spoliatur viatico et vestimentis usque ad indusium, vinctum crudeliter propellunt, et sedere jusso in hospitiis super lapidem vel truncum circumeunt cum tympano cantantes suas nenias et scommata, et cum valde æstuaret siti sicut faciunt in afflictione constituti denegant ei modicum aquæ. Et sic crudeliter eum tractantes deduxerunt ad capitaneum suum illum insignem piratam et crudelem tyrannum Lumei qui statim

jussit illum suspendi in insula Briel vel in monasterio Van Reuge. Et notandum quod dictus bonus pater cum adhuc nobiscum esset valde timidus erat et abhorrens mortem sed postquam in manus carnificum fuit, Dominus Deus illi fortitudinem contulit ut volens et lubens Christi ergo mortem subiret. Præstet Omnipotens Deus ut ejus precibus mereamur ad metam prefixam salutis æternæ pervenire Deo adjuvante qui vos omnes æternum conservet. Saluto vos omnes affectuosissime recommendans me vestris sanctissimis precibus. Ex domo nostra Zeelhemensi 22 Februarii 1618 Vestræ Venerabilis Paternitatis humilis servus ad mandata paratissimus subscribit.

fr Wenceslaus de Plenevaulx manus tremula, oculus secutiens male formavit characteres.

Erat martyr noster homo pulcher et robustus annorum circiter 35 vel 36.

Ex alia ejusdem Patris Epistola

Venerabilis Pater Prior scripsit mihi cum fratre Paulo V.P. sacrista vester cupiens plenius a me informari super martyrio Venerabilis quondam confratris nostri Judoci qui in Briel Martyrio coronatus est, fuit illi nomen Judocus Cornelis patria Gouda qui in Ordine laudabiliter et in officio sacristæ per 15 annos vixit, sed anno 1569 fuimus coacti ob tumultus bellorum nos ex mandato Senatus civitatis Delphensis recipere in eandem civitatem in locum qui dicebatur

1572

Het nieu vve posthuis ubi per integrum annum simul hæsimus sub metu quo anno domus nostra a fundamentis eversa est. Tunc dictus Pater Judocus multum timens petivit licentiam a Priore et Conventu ut posset ire Goudam ad fratrem suum honestum virum et catholicum, qui promiserat sibi opem pro suo posse laturum. Sed in itinere fuit statim interceptus, et ductus captivus cum magnis injuriis in Briel ad insignem piratam illum Lumei et post tres dies suspensus cum quodam honesto mercatore Hispano, qui diu hæserat in carcere semiexesus a vermibus ex squalore carceris. Veniens recenter ex Hollandia V. P. Prior domus Gallionis dixit mihi quod in loco quo dicitur dictus Judocus fuisse suspensus sæpius apparere cælitus lumen.

Surius hæc pauca verba habet: Sunt etiam alii duo sic perempti hoc anno apud Brielam e quibus alter fuit Delphensis Cartusiæ Monachus.

Ex libro quarto decadis primæ Martyriorum Hollandicorum authore Petro Opmero.

At vero inter Monachos hosce nostras Delphenses ut corporis forma, ita et animi pulchritudine præ ceteris facile excelluit Jodocus Goudanus Alberti filius antiqua et clara Schoenhoviorum familia ortus, qui cum adolescens a Georgio Macropedio poeta comico longe festivissimo Ultrajecti liberalibus esset institutus disciplinis, sacræ deinde Theologiæ operam

quoque dedisset, contemplatricis philosophiæ amore accensus asperum ac durum hocce monasticum vitæ genus sequendum sibi elegit: quod tamen fidei fervor leve suaveque illi reddebat. Quandoquidem cellæ solitudinem, cilicii asperitatem, continua quoque jejunia, mensam ex æquo omnibus parcissimam, quæ ex pane cibario, leguminibus, paucisque pisciculis et modico vino Pictaviensi plerumque constabat vel regum purpura deliciisque longissime præferre videbatur. Quod si quando ab oratione quam flexo corpore semper peragebat, cellulæ inclusus cessaret: quo, vitiorum incentiva carnisque illecebras ac titillationes facilius deprimeret, aut sedens solitarius præstolabatur cum silentio salutare Dei, meditans in lege Domini sicut columba: aut operis aliquid faciebat. Nam et scribere quam optime noverat, variisque simul coloribus pingere; feliciore nimirum in eo ingenio luxuriante. Quin et hortulis oleribus, diversisque flosculis ac herbis odoriferis virens ei cum esset, in illo melotam indutus plerumque terram vertebat Adamum alterum quasi nobis exhibens. Porro postquam sacris initiatus templi ædituus jam crearetur summa eum erga omnes Ecclesiæ cæremonias sollicitudo cepit: lætusque ac alacris illo munere quamvis onerosо atque difficili perfunctus est. Media namque nocte culcitra exiliens Monachos excitare, nolæque sonitu admovere, ut in noctibus extollant manus suas

in sancta et benedicant Domino: insuper et septies in die laudent eum super judicia justitiæ suæ. Inter quos ille stans aut psalmos cantare Davidicos multa cum vocis consonantia, apteque compositis concentibus, aut lectiones recitare propheticas; aut denique in profunda quiete orare solebat. Ceterum cum ingruente hac persecutionis tempestate post solitudinis libertatem cum ceteris fratribus urbe jam quasi carcere concluderetur: perspiceretque Delphenses portas claudere, occupareque muros: ut potentes rerum suarum atque urbis prædones intro acciperent; commeatu a præposito suo Joanne Erchano impetrato Ultrajectum cogitare Gouda iter facturus. Sed avertit Deus hunc cursum ad martyrii palmam vocans suum athletam. Vixdum enim Ou Werviam (pagus hic quinque millia distat ab urbe Delphensi, ubi quondam pastorali sacerdotio functus est. Martinus Dorpius Naeldicenus poeta ac theologus insignis,[+] quem etiam defunctum D. Erasmus elegganti Epitaphio prosecutus est) pervenerat: cum a pomarii custode proditus curru extrahitur: cymbaque mox impositus secundo amne Brilam usque deportatur. Hic igitur portui appulsus a piratis sævissimisque scurris, ludibriis ac contumeliis excipitur atque ad Joannis Omalii unanimi ædes recta deducitur. Etenim is a Lumæo Dordracum ad comitia navigante oppido cum præsidio relictus fuerat; et mensæ tum forte assidebat,

[+] sepultus est in Cartusia Lovaniensi et supra ad annum 1529 ejus Epitaphium descripsi.

adductumque Judocum ut simul accubat hortatur. Sanguinei viro erant oculi, spumabat os, lingua volubilis turgebat, et super omnem terrorem rugitus personabat inmanis jurasses antiquorum tyrannorum, qui olim Christianos persecuti sunt, te agnoscere satellitem. Rursum Judoco genæ virgineo suffundebantur rubore, menteque in cœlum erecta, oculis demisse terram spectare, et tanquam agnus ex dominico grege ad lanienam ductus non aperuit os suum. Dommalius autem cum Cartusianum illum esse jam audivisset vivendique modum Monachorum (fuerat enim apud Eburones quondam canonicus) optime intelligeret, oblata carne, ea uti vescatur imperat; renuenti atque religione ab esu carnium prohiberi se respondenti; ergo, inquit, vel hunc calicem sume, et quodcumque vini est exhauri minime insolens ex hujusmodi libere poculo. Verum ais, respondit ille, sed sanguinem Dominicum; cui contumelia procul omni dubio infertur, si quis contra ecclesiasticos canones calice initiato abutatur. An non legisti aliquando quomodo Balthasar rex Babylonis temulentus biberit vinum ex vasis aureis et argenteis quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo Domini quod fuerat in Hierusalem, et apparuerint digiti quasi hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulæ regiæ: et quo pacto scripturam illam interpretatus sit Daniel, atque eadem nocte inte-

rempto Balthasare successerit Darius Medus in regnum ejus? Hæc sane nos ab immani hoc scelere terrere debent. Conantem plura hæsitante parum lingua dicere in carcerem duci Dommalius jubet: ubi cum lachrymis et suspiriis anteactæ vitæ lapsus in amaritudine animæ suæ recogitasse refertur, conquestus plurimum quod minus dignam curam adhibuerit extirpandis radicitus affectibus suis, et vanis suspicionibus; quodque virtutum quodammodo conscientia superbiens subinde asperiore dicendi libertate etiam adversus præpositos suos usus fuerit. Jam confiteri peccata sua ritu christiano coram sacerdote, qui vinctus quoque detinebatur, parabat cum Dummalius Monachum illum qui pridie carnibus vesci recusarat, suspendi extemplo verbis asperioribus mandat. Producitur itaque vir sanctus et innocens, qui nulli nocere aut male facere noverat pati pro Christi nomine paratus; cumque manibus complicatis, oculisque in terram cum quadam verecundia demissis ad pœnæ locum accederet, exclamante muliere siccine et vir ille omnium facile formosissimus extremo quoque afficietur supplicio? quid ergo fecit, aut commisit, vel quem denique offendit? Quid, inquit, ex spiculatoribus blatero quidam commiserit, rogas? Monachus est. Quasi vero scelus sit vel morte expiandum solitarium philosophari. Dum hæc fiunt, ac multitudo undique convenit, præclari isti milites atque egregii bellatores

apud forum inambulantes aut in tabernis exedrisque considentes quasi insignem confecerint pugnam, hostesque multo cum sanguine fuderint, gesta sua jucunda ac festiva narratione referre gaudent. Quorum hic: primus ego ait, in illum Monachum manus injeci, eumque affatim verberibus affeci. Alius vero: At ego eum, cum alios lateret indicio prodidi. Econtra alius: ego vero omnibus magis Dommalium præfectum adversus illum concitavi. Alius carcerem, carcerisque supplicia; alius item aliud prosequitur, deinde omnes sublato cachino super his gaudent, exultant seriòque triumphant. Jam ad supplicii locum pervenerat Judocus atque flexis genibus et manibus complicatis cerviceque demissa dum humi, ut moris Cartusianis est procumbit ac fervidas sollicitasque ad Deum Opt. Max. cujus amori arctius inhærebat, orationes solitis cum suspiriis fundit; spiritus ejus sarcina corporis relicta ad æthereas evolavit sedes pridie Calendas Augusti hora quarta pomeridiana anno a partu Virginis Matris CIƆIƆLXXII cum annos vixisset 37 morte sanctissimi viri nondum saturata immanis sicariorum feritas; in corpus quoque exanime quod afficioso gestu etiamnum Deo, cui omnia vivunt precabatur, sævitum: cum illud crassiore fune in sublime sublatum per aliquot horas ex patibulo dependeret, vultu quodammodo hilari mirumque in modum relucente. Quod postea fune inciso decidens haud pro-

cui inde in gramineo cœmiterio D. Catharinæ conditum fuit. Ferunt Dommalium cum extractis vestibus cilicium strictius cadaveri adhaerere conspiceret, ingemuisse, atque crudelitatis pœnituisse, dum ei frigidus obstaret circum præcordia sanguis. Crediderim ego quidem non illibenter Judocum hunc nostrum purpurea trabea indutum non secus inter Angelorum choros inter Prophetarum et Apostolorum populos, inter Martyrum denique exercitus cœlestia ascendisse regna; atque olim niveo candore fulgens Paulus Thebæus in sublime conscenderit, quando quidem uterque inter orandum extremum halitum effuderit. Utinam et hic alter, quem Deus tali visione dignaretur, quique cum fide nobis referret, adfuisset Antonius. O amplissimum Cartusianorum Ordinem quem a lectissimis Romanis Pontificibus summis privilegiis decoratum temporibus his nostris etiam gloriosus martyrum sanguis illustrat. Erat autem in operibus fratrum quondam candidus: nunc etiam factus est in Martyrum cruore purpureus. Protulit ille olim viros pietate, et varia eruditione conspicuos Brunonem, Hugones Gratianopolitanum et Lingoniensem, Guigonem (quem ob vitæ sanctimoniam D. quoque Bernardus apud Cartusiam inviserat) Ludolphum Saxonem, Dionysium Richelium, Joannem Lanspergium, Petrum Blomevenam, Livinum Ammonium et Florentium Harlemæum: at idem sera quoque hac ætate vel extre-

ma orbis parte Judocum hunc nostrum Martyrio inclitum producit, quem complures alii in hoc stadio currentes non aliter insequentur, quam generosum pullum in equorum armento exilientem alacriter cæteri sæpe equuli sequuntur omnes etc.

Opmerus scribit beatum Judocum pridie Calendas Augusti obiisse, alii in ipsis Calendis diem passionis ejus reponunt inter quos est R. P. Heribertus Rosweidus Societatis Jesu qui non dubitavit inter vitas Sanctorum flandrice scriptas ejus quoque certamen in lucem primus omnium dare quare ad majorem rei gestæ fidem et elucidationem placuit et hic referre prout D. Vincentius Knibbe comprofessus noster ex flandrico transtulit.

Certamen B. Patris nostri Justi Martyris

Cartusiæ extra Delphense oppidum in Hollandia alumni.

Anno Domini 1571 inter Belgas sævorum bellorum exortæ tempestates Religiosorum nonnullis fugæ capescendæ occasionem præbuerunt. Intra quos Cartusiani extra Delphos Monasterium incolentes eam in urbem ad insanos malevolorum hæreticorum impetus et importunas militum declinandas exactiones sese receperunt. Quorum unus V. P. Justus Van Schoonhoeven nobilibus parentibus quoad sæculi dignitatem progenitus, variis dispersionibus ac evagationibus quas inter sæcularem conversationem contra vocationem et suam consuetudinem cogebatur sufferre fatigatus a superiore

suo quo in alio Monasterio ei Deo vacandi facultas concederetur profunda humilitate postulavit: cui superior animadversa bona ejus voluntate facile annuit. Sese igitur itineri committens, dum ad aliud monasterium sui Ordinis Roterdami properat, currum cui, cum aliis itinerantibus insidebat, petulci Geusei adorti sunt vociferantes monachum ex curru arripiamus necesse est. Intererat enim illis quidam, qui B. Justo in suo monasterio degenti familiaris multis ab eo beneficiis donatus fuerat, qui in popina residens B. Justum suo sodalitio notatum prodiderat. Ubi igitur eum ex curru deturbassent, omnibus eum quæ penes se habebat, expoliaverunt, deinde navigio Brilam deductum in impii manus Lumæi tradiderunt. Hic martyris invicta fides et adamantina in catholica Religione constantia diversimode tentata fuit. Dolebant tanti viri (proceræ enim et egregiæ formæ erat) ad magnas devoluti calamitates, vices. offerebant* ei vexillarii dignitatem, modo eis amicitiæ fœdere jungi consentiret, præponebantur ei ad vescendum carnes, quæ omnia facile respuit. Sibi enim (dicebat) per solemnem professionem Deo factam esum carnium interdictum, suoque animo sedisse eamdem usque ad mortem ope divina conservare inviolatam. Insuper instabant malevoli hi, ut in derisum, et in sanctissimæ Missæ sacrificii despectionem una cum illis ex calice potaret. Ad quæ libere et intrepide eos coarguit: pudeat (inquiens) vos canes non eo usu ut in calice

*Cum alius præfectus sine dubio.

carnalem vestram, imo bestialem libidinem compleretis ille fabricatus est; sed ut in illo pretiosus domini nostri sanguis pro totius humani generis salute, pro me et vobis expansus consecraretur, quibus verbis uti canes rabidi in fortissimum palestritam mortem ei minantes furere cœperunt: verum beatissimus Justus Christi verba objiciens, non eos timendos aiebat, qui corpus occidunt, sed qui potestatem habet animam et corpus mittendi in gehennam. Dum admoneretur quosdam erga eum propenso ferri animo qui ei salutem, et ab interitu liberum exoptarent, qua propter remissius, dissimulatiusque agendum, et pauxillum tempori concedendum dicerent, nunquam tamen effeminatis uti verbis aut blandiri voluit, at libere et constanter suam professionem et catholicam fidem protestatus est. Atque ubi quod concupierat nimirum pro nomine Domini vitam ponere reperiisset, lubenti magnaque spiritus alacritate ad illud sese paravit. Duxerunt igitur B. Justum ad patibuli destinatum supplicium, ad quod inter milites medius junctis manibus, demissoque in terram vultu, maturo et deliberato animo processit, ubi vero ad supplicii locum perventum fuit, instanter a militibus quo ei precandi tempus præberetur expetiit quod impetravit; curvatis igitur poplitibus, oculisque clausis orationem suam singulari profudit attentione; sed cum orationis ejus mora inquietis militibus tædio fieret eum ad suspendium rapientes quasi exanimem repererunt; an forte in extasim raptus, aut alio quovis modo supra se positus fuerit Deo relinquimus ut est post

preces eum in patibulum sustulerunt. Et ecce res mira! sanctitatem servi sui clarissimo explendissimoque fulgore Deus palam fecit, quo statim post mortem veneranda ejus facies tota coruscabat, adeo ut ipsi milites patibulum ambientes novo miraculo partim stupore partim terrore perculsi ad illum deponendum postquam quartæ horæ parte in patibulo pendiderat commoverentur.

R. P. Albertus Joannis Teilengi nepos ex sorore et cruciferorum Coloniæ supperior hoc nobis misit <u>chronostichon</u> ætatem martyris annum, diem mensemque continens

JVste qVater Denos Vt VIX proVeCtVs aD annos
VInCLa PetrI reCoLIs qVIt Vre VInCtVs eras

Aliud

Corporeo eX VInCLo sIMVL eXVLtate soLVti
Petre soLVtVs obIs JVste soLVtVs obIs.

Subjiciam decem præcepta decalogi aucta et exposita aliis locis sacræ Scripturæ a sancto martyre, ex flandrico translata per D. Nicolaum Dierhout Hollandum comprofessum nostrum.

Hæc sunt præcepta tradita per Moysen filiis Israel.

Tabula prima.

1. Audi Israel: Ego sum Dominus Deus tuus: qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitutis: Dominus Deus noster Deus unus est. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua (Deut. 6).

Dilectio Dei malum non operatur. (Rom. 2).

Non habebis Deos alienos in conspectu meo. Non facies tibi sculptile: nec similitudinem omnium quæ in cœlo sunt desuper, et quæ in terra deorsum et quæ versantur in aquis sub terra. Non adorabis ea, nec coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus: Deus æmulator, etc. Qui servierit Diis alienis lapidibus obruetur. (Deut. 17).

Dominum Deum tuum timebis, et illi soli servies. (Deut. 6).

Omnes Dii gentium dæmonia, Dominus autem cœlos fecit. (Psalm. 95).

2. Non usurpabis nomen Dei tui frustra: quia non erit impunitus, qui super re vana nomen ejus assumpserit. Deut. 5).

Non perjurabis in nomine meo. (Levit. 19). – Qui blasphemaverit nomen Domini morte moriatur. (Levit. 24).

Jurationi non assuescat os tuum. (Eccles. 23).

3. Observa diem Sabbati ut sanctifices eum. Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. Septimus dies Sabbati est, id est requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu et filius tuus et filia: servus et ancilla, bos et asinus, et omne jumentum tuum, et peregrinus qui est intra portas tuas, ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu. (Deut. 5).

Custodite Sabbatum meum: sanctum est enim vobis: qui polluerit illud morte morietur. (Exod. 31).

Tabula secunda.

4. Honora patrem tuum et matrem tuam, ut sis lon-

gævus super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi:

Qui percusserit patrem suum aut matrem, morte moriatur. Qui maledixerit patri suo vel matri morte moriatur. (Exod. 21).

Qui timet Dominum honorat parentes: et quasi dominis serviet iis qui se genuerunt. (Eccles. 3).

5 Non occides.

Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius (Gen. 9).

Non vosmetipsos defendentes carissimi sed date locum iræ. Scriptum est enim mihi vindictam, ego retribuam dicit Dominus. (Rom. 12.) — Judicabit Dominus populum suum. (Hebr. 10.)

6. Non mæchaberis.

Maledictus qui dormit cum uxore proximi sui (Deut. 27.)

Non erit meretrix de filiabus Israel: nec scortator de filiis Israel. (Deut. 23.)

Fornicatores et adulteros judicabit Dominus (Hebr. 12.)

Fugite fornicationem. (1 Cor 6.)

7 Non furtum facies.

Magis autem labores operando manibus tuis, ut habeas unde tribuas necessitatem patienti. (Ephes. 4)

Neque fures regnum Dei possidebunt.

8. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

Non suscipies vocem mendacii, nec junges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium: non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in judicio plurimorum acquiesces sententiæ, ut a vero devies

9 et 10. Non concupisces uxorem proximi tui.

Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem non asinum et universa quæ illius sunt.

Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo radix omnium malorum est cupiditas. (Tim. 6.)

Si vis ad vitam ingredi serva mandata. (Matth. 19.)

Supplicabunda vox ad Martyrem

Sacra aquila, alarum multarum, plenaque plumis
Ezechielis avis, quæ penna præpete coelo
Te credis, ligni carpens cedrique medullam:
Ausa auras tentare volatibus indefessis.
Sacra anima, alarum multarum, plenaque mille et
Mille oculis, ~~Triados~~ sacræ conspector, amansque,
Atque animans meliore anima mortalia corda:
Magne pater, magnique animi vis ignea, cujus
Lingua (fave linguis quisquis legis ista) loquetur
Tempus in omne fidem, pro quaque es passus, avitam
Respice quæso animas, quæ mille in mortibus errant
Et benedic Pater, et nos ac hos viribus imple:
Deque tuis digitis cadat unica, et unica stilla
Sanguineque imbutæ fidei flammæque recentis

1572

Distillent myrram digiti; et manus ebria primam.
Huc nos in fidei, Sinaique sacraria tecum,
Quæ super inducta caligine fumus opacat.
Vel si forte nefas, et bestia tangere montem
Nulla potest: At tu pro nobis martyr in Oreb
Ascendas, facilemque Deum tu redde precando.
Et postquam plenos digne depleveris haustus,
Combiberisque Deum fœcundo pectore, tunc non
Dispertitum ignem, aut divinæ particulam auræ
Sed totos indulge haustus, fideique speique
Eructa nobis verbum divinitus haustum:
Aut scribe in tabulis cordis carnalibus illud:
Non scribat nobis Moyses, sed fregerit ille
Abstuleritque Sinas, veteris tabularia legis.

Cartusia Sylvæducensis funditus eversa.

Hoc anno rursus in seditionem et furorem versus est populus Sylvæducensis, atque in Encæniis urbis cœpit irruere in domum nostram quam prius mutilaverant, ut eandem secundo prorsus prophanarent, quod et fecerunt, unde nostri inde digressi venerunt Boxtellam, habitaruntque ibi circiter novem annis.

Ultrajectenses domum suam deseruerunt.

Ultrajectenses quoque Cartusiani 21 Junii discesserunt e domo sua propter Guisianos et manserunt in civitate usque ad annum 1574.

D. Georgius Cooman monachus et fr. Judocus Ryhaert donatus in Scheut peste mortui.

A flagello Dei immunis non fuit domus nostra Bruxellensis nam D. Georgius Cooman monachus peste correptus obiit 15 Augusti.

Et 6 Septembris eodem morbo, mortuus est frater Judocus

Ryhaert donatus hujus domus.

24 Augusti feria 5 Bartholomaeo Votiva Galliae Admiralis multique alii Calvinianae sectae homines Parisiis trucidantur.

Lovanienses cum Orangio paciscuntur.

Orangius cum Ruremundam occupasset, postea prope Lovanium castra metatus est musasque et illum Christiani orbis Parnassum invisi marte lacessivit, imo opidanos cum eo de certa pecuniae summa pacisci coegit, quos prope ad extrema incensis portis redegerat. Molanus Dei et B. Virginis beneficium agnoscit quod pejora et quae vicinis contingerant eis non evenerint. Sic enim scribit in natalibus Sanctorum Belgii ad 2 Septembris.

Tertium beneficium percepimus anno septuagesimo secundo. Obsessa est urbs tertia die Septembris a barbaro exercitu, qui multorum hominum millibus et tormentorum apparatu longe superabat Rossemianum. Spumabant illi internecionem sacerdotii, cleri et omnium catholicorum. Ubique eructabant extinguendum esse nidum passorum madebant illis manus ex recenti sanguine sacerdotum et monachorum Ruremundentium, cumque jam tertio in nos irruissent, et in eorum faucibus veluti essemus tunc demum de paciscendo summa cum prudentia actum est. Mirum est frangi potuisse animum hostis, qui obstinate conceperat scholam Lovaniensem docere (quod tamen falsum est) fidem haereticis datam servandam non esse, quique multorum caede erat irritatus et nos omniaque nostra in sua potestate esse videbat. Mirabilius est barbaros illos latrones, qui ducum et principum legibus

constringi nolebant, cum jam in urbem irruerent ab irruptione ejus retrahi potuisse, cujus et sanguinem sitiebant et bonis omnibus ut prædæ suæ inhiabant. Sed utrumque a Domino factum est, qui in chamis et frænis maxillas peccatorum constringit, et hominum iris atque furoribus terminos ponit quos transgredi non possunt. Denique mirum est universitatem hæreticorum omnium fanatico odio expositam, præsidio caruisse humano, sed dixissent principes et filii hominum in quibus non est salus nostra est Lovaniensium conservatio. Verbum hoc suavissima Dei dispositio sibi reservari voluit. Qui etiam post solutam obsidionem a magnis periculis nos protexit, quæ ingruere videbantur. Itaque divinæ clementiæ, et Deiparæ Virgini (cujus festivitas imminebat) ac reliquis nostrarum ditionum patronis debet Belgium quod non perdiderit suam almam universitatem, seminarium pastorum et doctorum Ecclesiæ sacrorum Ordinum florem et thesaurum irreparabilem, domicilium litterarum, matrem omnis pietatis, eruditionis et prudentiæ. Cujus sepultura Belgii universi excidium portendisset. De hac obsidione tale Chronographicum in Leone Belgico legi

Vt sIt Chara deo pIetas LaVs CLara LoVanII
TertIa septeMbrIs CondoLet orta DIes

Eodem mense septembri a Geuseis proditione capitur Aldenardum Flandriæ oppidum valde munitum. Illic ut et in aliis locis multi facti Christi martyres.

Venit Auriacus montes obsidione liberaturus, sed quod pedites noluissent sequi nisi persoluto prius stipendio re infecta celerrime in Brabantiam recessit.

Ludovicus Nassovius nulla liberationis spe affulgente post tridui inducias urbem dedidit ex qua publica fide egressi sunt mille quingenti equites armis et rebus instructi; atque ita potitur oppido Albanus ea conditione ut Ludovicum salvum ad imperii territorium dimittat.

Inde distense oppidum Termundam Aldenardum receperat, verum Octobris prima Mechlinia misere ab Hispanis diripitur.

Hoc anno contigit miraculum S. Brunonis quod venerabilis vir D. Sylvius Prior domus Calabriæ describit referente D. joanne de Madriaga, quod tale est.

Miraculum S. Brunonis.

In quodam castello Suriano in Calabria.

Anno 1572 cum Baptista quidam Lanceatus notarius (inquit) in ægritudine gravi et peremptoria derelictus esset a medicis, jamque appropinquasset usque ad portas mortis, apparuerunt ei per cæca noctis tenebras duo viri venerabiles S. Bruno et S. Dominicus, qui defixis in eum oculis facie læta et subridenti videbantur ei meliora polliceri. Quos ille vicissim intuitus, ut eos agnovit: O, inquit, sanctissime Bruno, o sanctissime Dominice, liberate me ab hac ægritudine, et ego non ingratus nec immemor beneficii serviam vobis quoad vixero: ad quam vocem Sancti velut innuentes cum ostendissent se sospitatem ei

restituere disparuerunt. Nec mora post illorum discessum cœpit infirmus convalescere, vixitque postmodum permultos annos addictus obsequio monasterii. Exemplo huic non multum absimile descripsimus ad annum 15..

Hac hyeme Albanus Zutphaniam munitissimum oppidum capit. Quæ res fecit ut ocius loca minus munita ab Orangiis desererentur, et ad Albanum rursus deflecterent totaque orientalis Frisia et Trans- ~~Isulana~~ ditio ad regis Philippi gremium unde exciderat rediret. Verum Narda hæresi Anabaptistarum multum infecta dum multis convitiis hostem impetit tandem resistere impotens in manus venit salutem suam pacta.

Crudelitas Frederici Toletani in Nardenses quæ fecit ut Hollandi in defectione persisterent.

Cum Fredericus Toletanus Albani filius cives in xenodochii sacellum audituros regia decreta evocat cunctos sine discrimine sexus vel ætatis obtruncari jubet urbemque diripi et tectis faces admoveri. Quæ Nardensium cædes Hollandos jam in deditionem propensos pertinacius in defectione persistere commovit. Etiam nunc mechanici et illiterati homines hanc crudelitatem referunt, quam a Patribus intellexerunt. — Et Strada: trucidatis omnibus quanquam imbellibus innoxiisque, consumptis incendio domibus, mœnibus solo exæquatis non pœna illa sed flagitium fuit.

Nota me invenisse in manuali P. Herculis Procuratoris ex eleemosynis se recepisse hic nunc ex Domino Masteyn 31 stufeos prima die infra octavas V. Sacramenti, quam eleemosynam cum una atque altera candela cerea dedit adhuc nostro tempore.

Epitaphium D. Cornelii Musii theologi poetæ laureati et Patris cœnobii S. Agathæ apud Delphos Hollandiæ.

Quarto Idus moritur violenta morte Decembris
Musius insignis, qui pietate fuit
Percelebrem late varia hunc doctrina per orbem
Fecerat et morum cum probitate decor
Sic decet insignes pietate referre coronam
Martyrii quorum pectora Christus habet.

Laqueo suspensus ac suffocatus est Leydæ Batavorum anno 1572 die 10 Decembris. Fuit solitudinis amantissimus. Cujus etiam encomium metro celebravit.

Anabaptistæ in Belgio supplicio affecti.

Anno 1573 mense Februario, Antuerpiæ in conventiculo 37, et Bruxellis 17, Hasseleti 6, Leodii 2 eodem die Anabaptistæ comprehensi sunt, qui ut suæ sectæ complices proderent quæstionibus adjudicati, nemine accusato, in hæresi pertinaciter vitam finiere.

Lumeus crudelis tyrannus digna factis recipit.

Durante Harlemiensi obsidione, Batavi Lumæum apud Auriacum concussionis in omnes, tyrannidis in personas præsertim ecclesiasticas accusant. Quocirca a Statibus Hollandiæ captivus detinetur, donec Auriaci interpositione ac intercessione dimissus Leodium venit, et in domum generi domuique Lumeæ propriam et ad divi Martini sitam se recepit ubi (aliquot post annis) morsiuncula proprii canis (et ut fertur) rabidi mortem ei acceleravit, ut recte vereque Juvenalis satyricus

cecinerit.

Ad generum Cereris sine cæde et vulnere pauci
Descendunt reges, et sicca morte tyranni.

Domus hæc multas exactiones solvere debuit.

Hoc anno 1573 cum bellum contra hæreticos maxime ferveret cogebantur omnia monasteria regi mutuo dare certam summam pecuniæ, unde et nos tunc mutuo dedimus ex depositis domus 100 florenos, plurimas alias exactiones et infinitas toto tempore Prioratus V. P. Christiani exolvere debuimus, et tantum hujus facta est mentio quia habebant nostri obligationem quod Domini de financiis illam summam conventui restituturi essent.

D. Joannes a Fovea professus hujus domus emoritur.

24 Martii obiit in domo Wesaliæ D. Joannes a Fovea monachus hujus domus et olim sacrista, ante vero ingressum Ordinis fuit minorita.

Ordinationes Capituli hujus anni.

Nova Statutorum collectio Prioribus domorum Ordinis communicanda et approbanda mittatur.

Ordinamus quod juxta consilium et conclusionem R. Patris Conventusque domus Cartusiæ nova Statutorum collectio mittatur Visitatoribus provinciarum communicanda Prioribus qui singuli Priores dictarum provinciarum subscribant suum judicium an aliquid sit addendum vel demendum aut mutandum, in fine dictæ collectionis et postea remittant futuro Capitulo diffiniendum videlicet an dicta collectio sit prelo committenda aut omittenda de consensu ejusdem R. Patris et Conventus Cartusiæ.

Ordinamus quod in solemnitate S. Joseph sponsi gloriosæ Virginis Mariæ 8 primæ lectiones assumantur ex sermone B. Bernardi Abbatis super Missus est.

Ordinationem anno præterito factam quæ sic incipit Amodo nullus Conversus confirmamus.

Item ordinationem dicti anni, quæ sic incipit Præcipimus omnibus et singulis visitatoribus confirmamus.

Item ordinationem ejusdem anni, quæ sic incipit Illud etiam in virtute obedientiæ inhibemus universis confirmamus.

Item ordinationem ejusdem anni; quæ sic incipit Et quoniam tanta est in personis nostri Ordinis instabilitas confirmamus. Quæ quidem ordinatio intelligi debet de illis personis quæ quotidie domos mutare postulant et per provincias discurrere et non de illis quæ ad subventionem domorum mittuntur, vel ~~pro~~ propter inevitabilem necessitatem a Capitulo vel R. Patre Cartusiæ aut Visitatoribus in actu visitationis.

Volumus quod ordinationes seu declarationes Capituli generalis eo anno quo fient quater in anno legantur, et si eas Capitulum generale approbaverit in libro super hoc de novo fiendo describantur ut melius sciantur et serventur juxta mentem 3ª Compil. cap. 9, 18 super quo Visitatores invigilent.

D. Christianus Noutz Prior hujus domus interfuit Capitulo generali in Cartusia et institutus est Convisitator provinciæ in locum D. Ludovici a Leodio Prioris Distensis circa hæc tempora, ni fallor, vita defuncti; quia non vidi cartam hujus anni.

D. Christianus Prior domus Bruxellensis institutus Convisitator. Ejus obitus habetur in carta Capituli anni 1573 sub die 20 Augusti et ibi vocatur Henricus

Conventio facta inter Capitulum generale Ordinis Cartusiensis ex una et V. P. D. Christianum Priorem domus Bruxellæ ex altera parte de bonis in pago Wemmel sitis.

Anno Domini 1573 die 23 mensis Aprilis sedente Capitulo generali præscriptæ partes videlicet nos Fr. Bernardus Prior Cartusiæ pro et nomine dicti Capituli et Christianus Prior Bruxellæ et Convisitator provinciæ subsignati nomine dicti Capituli et domus

Bruxellæ cum promissione de rato habendo mutuo convenimus et promittimus in verbo veritatis et voto religionis infrascripta attendere et observare super proventu dicti Capituli quem habet in terris et pago dicto Wemmel quem dictus Prior et domus Bruxellæ consueverunt recipere, administrare et solvere Capitulo videlicet pro annis 71 et 72 idem Prior Bruxellæ pro eodem proventu dabit et solvet 332 florenos Rhenenses monetæ Brabantiæ. Et statim in diminutionem dictæ summæ realiter dedit et solvit 102 florenos. Et alios 100 florenos dabit et solvet hinc ad proximum festum S. Joannis Baptistæ. Centum vero triginta florenos restantes solvet in sequenti Capitulo generali. Et pro decem sequentibus annis videlicet 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81 et 82 pro singulo anno dabit et solvet 50 scuta solis ad numerum regis Franciæ aut valorem illorum currentem in Teuthonia, et suis sumptibus et periculo dabit et mittet in manibus Priorum Valencenarum, Tornaci, Novioni, Vallis S. Petri sive Fontis B. Mariæ sive alterius ipsorum ad beneplacitum R. Patris Cartusiæ. Et in signum, fidem et testimonium hujus mutuæ conventionis hic nos subsignavimus et sigillis nostris roboravimus et attendere promittimus.

Subsignarunt R. Prior Cartusiæ et Fr. Christianus Prior Bruxellæ et amborum sigilla cera viridi subimpressa erunt.

Harlemum deditur.

Harlemum urbs Hollandiæ munitissima post octo mensium obsidionem Hispanis 13 Julii deditur.

D. Nicolaus Benninck professus domus Amsterdamensis submergitur.

Decima autem septima ejus mensis et anni casus lamentabilis accidit in monasterio nostro ter Schuet, nam die spa-

tiamonti D. Nicolaus Benninck monachus et diaconus professus domus Amsterdamensis hic hospes submersus est in aquis vivarii, obtinuerant licentiam a P. Vicario pedes lavandi et nescio quo casu lapsus est in profundum, quae res non parvam tristitiam nostris attulit.

Priores aliquot Ordinis mortui.

8 Augusti D. Petrus Aiens Prior domus Avinionis et 18 ejusdem mensis D. Innocentius Prior domus Papiae et 14 Septembris D. Franciscus Prior domus Petrae-Castri obierunt prout carta sequentis anni ostendit. Qui omnes Monachatus beneficium habuerunt.

Ludovicus Requesenius in Belgium venit novus Gubernator.

17 Novembris Ludovicus Requesenius magnus Castilliae commendator Belgicas provincias ab rege Philippo administrare jussus Bruxellam appellit Duce Medinae coeli eam provinciam uti periculis plenam recusante, nam rursus status patriae in pejus ruebat Almaria ab Hispanis frustra obsessa qui et tumultuabantur ob stipendia non soluta, Hollandi econtra montes S. Gertrudis occuparant et Middelburgum obsidebant atque classem regiam semel atque iterum superarant capto comite Bossutio.

Altera Cal. Decembris Albanus cum filio discessit ex Belgio.

Mense Decembri Dux Albanus cum Frederico filio Belgicam deserens admodum turbulentam Hispaniam repetit

Egregiam vero laudem, et spolia ampla refertis
Tuque puerque tuus!

Nam Albanus tot copiarum fama Belgium ingressus tot victoriis, tantoque Belgarum sanguine formidatus ad extremum amissis maritimis ac validioribus provinciis, Belgium quod integrum accepit, scissum reliquit.

Ill. Ludovicus Berlaymontius in archiepiscopatum Cameracensem consecratus fuit in Schuet.

Ill^mus et R^mus D. Ludovicus Berlaymontius archiepiscopus Cameracensis consecratus fuit in ecclesia nostra de Schuet; quo anno præcise contigerit necdum comperi sed non ultra nunc, post officium peractum diverterunt in castrum Dielbeke vicinum quod ad archiepiscopum Cameracensem pertinet. Electus fuit 5 Septembris anno 1570.

D. Petrus Leuvensis venit ad Ordinem.

D. Petrus Leuvensis Hollandus ex Haga Comitis 26 Septembris apud nos in monachum susceptus est.

Historia lepida de quodam qui in Cartusia SS. Stephani et Brunonis carnes comedere præsumpsit.

Narrat D. Sylvius Prior SS. Stephani et Brunonis hoc anno 1573 decima Decembris applicuisse ad eamdem Cartusiam regis Commissarium qui humaniter exceptus ad cœnam præterea hospitalitatis jure pertractus est, et benigne habitus, sed ille mensis et dapibus suis assuetus non contentus iis quæ apponebantur, carnes, quas in pera sua coctas circumferebat protulit, et ubi se sine arbitris solum reperit, comedit. Supervenit ex inspirato famulus domesticus et fortuito cubiculum ingressus videns eum carnibus vescentem ait: An ignoras non licere carnes huc inferre neque comedere sub pœna excommunicationis quam incurristi, quia prohibitionem hanc violasti: Bonus hospes nihil moratus, nec attendere quidem dignatus quid famulus diceret non destitit toto carnes devorare. Sed depastus est quidquid in penu et pera sua habebat, et postero die prosecutus est iter suum quasi nullius omnino sibi culpæ conscius. Ut autem ad vicum quemdam pervenit cui vocabulum Estilo, nescio quid questionis inter ipsum et loci habitā-

tores exortum est, inde et subito tam gravis in eum indignatio concitata est, ut lapides certatim jacerent in eum, nec prius eum impetere cessavunt, quam se eum confecisse arbitrati sunt. Casu fortuito frater quidam noster Gabriel illac iter habuit, qui misericordia motus eripuit eum de manibus lapidantium eum, et velut agnum timentem et trementem rugientibus præparatis ad escam liberavit. Atque miser ille ad se reversus et reflectens aliquandiu, secumque morosius perpendens qua sua culpa in tam evidens vitæ discrimen a Deo traditus fuisset, adscripsit ipse sibi quidquid passus fuerat et justo Dei judicio datum se fuisse in reprobum sensum credidit ob irreverentiam quam in loco tam sancto commisisset, confessus est se juste lapidatum fuisse quod in monasterio SS. Stephani et Brunonis carnes comedisset. Unde et firmissime, credo, inquit, S. Stephanum me lapidibus suis lapidari permisisse et S. Brunonem mei misertum paulo mitius mecum egisse, ut qui fratrem suum archangelum Gabrielem miserit qui me eripuit de manibus istorum clamantium: Persequimini et comprehendite eum.

Dicitur in hoc discrimine positus invocasse S. Brunonem.

Orangius Delphis agens contra quam populo solemniter promiserat sacra omnia in urbe violari profanari ac spoliari permittit.

Anno 1574, 20 Febvarii, Middelburgum ~~Auriaco~~ deditur.

Successio regum Franciæ

21 ejusdem mensis Henricus Valesius Poloniæ rex coronatur, cumque mensibus 3 et diebus 26 regnasset, 18 Junii intempesta

nocte paucis Gallis domesticis comitantibus equis citatis in Galliam rediit et Carolo IX fratri 30 Maii defuncto in regno successit.

Fr. Thomas Clager Conversus domus Londoniarum et confrater martyrum obiit in domo Ultrajectensi.

Fr. Thomas Clager Conversus professus domus Londoniarum in Anglia hospes in domo Trajectensi naturæ debitum solvit hoc anno ultima Februarii. Vixit in Ordine 66 annis, dum autem anno 1535 et sequentibus in Anglia aliqui monachi nostri Ordinis martyrisarentur pro confessione fidei; ipse aliquot annos latuit; tandem venit ad istam provinciam moratus in diversis domibus diutius tamen in prædicta domo Ultrajectensi.

Fratres Principis Auriaci cæduntur.

Christophorus Comes Palatinus Rheni Frederici III Electoris filius nec non Ludovicus et Henricus Comites Nassovii Guilielmi fratres in campis Moccensibus haud procul Neomago Geldriæ urbe ad Vahalim fluvium a Sanctio Avila et Christophoro Mondragonio Hispanorum Ducibus 14 Aprilis prælio commisso cæduntur et profligantur.

Seditio prima Hispanorum adversus Avilam stipendia non solventem.

Tam prosperæ victoriæ fructum atrox Hispanorum seditio plane perdidit: multis stipendia multa debebantur plerisque annorum trium. (Vide Stradam de bello Belgico.)

D. Franciscus de Simiona episcopus Aptensis Ordinis nostri.

Injuncta est missa de Domina per Capitulum generale Cartusiæ 10 Maii celebratum pro Rmo Domino Francisco de Simiona episcopo Aptensi Ordinis nostri qui subest Aquensi metropolitano. Commendatur et Domina Domina de Casa nova mater ejusdem episcopi Aptensis vita defuncta. Unde errasse D. Petreium existimo in calce Bibliothecæ suæ Cartusianæ quando ponit hoc anno

obiisse D. Franciscum de Casa nova episcopum Ordinis nostri.

Commendatur et Reverendus D. Aphonsus de Medina canonicus Ecclesiæ Burgensis benefactor domus de Miraflores.

Obierunt monachi 53, Conversi 18, Moniales 4, Donati 17: personæ 92.

Montes S. Gertrudis tunc occupabantur a Genseis, et Princeps Auriacus domum nostram ibidem evertit atque ex lapidibus sibi palatium construxit.

Priori domus Hollandiæ non fit misericordia quem hortamur ut solito melius consiliis Visitatorum acquiescat, et sanis monitis, bona et jura dictæ domus etsi non in toto saltem in parte, et prout Deus concesserit et fieri poterit recuperare studeat et Ecclesiæ restituere ne apud Deum et hominem gravius culpabilis conveniatur.

Priori domus Campensis fit misericordia et Visitatores provideant de Pastore. Instituerunt autem D. Wilhelmum Joannis a Schœnhovia, de quo noster Gerardus scribit in vita et martyrio B. Justi cap. 2, qui fuit professus domus Trajecti anno 1555 in festo S. Brictii non autem domus Hollandiæ, ut videtur dicere.

Dispersi sunt plerique hujus provinciæ Religiosi per regiones Germaniæ, Franciæ et Hispaniæ.

Nec ipse solus D. Wilhelmus recessit a domo sua Ultrajectina, sed et per ordinationem Capituli D. Cornelius Brovelt ad domum Brugensem, D. Joannes Serynen ad domum Vallis S. Petri in Picardia, D. Petrus Hispanus ad domum Capellæ ac versus Hispaniam, et frater Wilhelmus Godefridi S. Schœnhovianus Conversus versus Coloniam – omnes isti professi dictæ domus –, D. Augustinus Vicarius olim domus Amsterdamensis et frater Petrus Cutgen Schœnhovianus professus clericus redditus domus Ziriczeæ hospites ad domum Monachorum prope Arheim.

Committimus et mandamus Visitatoribus Provinciæ, ut D. Wenceslaum (cum quo hic Bruxellis non pauco tempore postea habitavi) et Guilhelmum Leonach professos domus Delphensis in domo Monachorum hospitantes ad Priorem Coloniæ mittant et dirigant qui authoritate Capituli generalis apud se vel alibi collocabit.

Et tres Hispanos ad Hispaniam redire petentes simul mittant et dirigant ad Visitatorem Castellæ qui eadem authoritate in sua Provincia collocabit.

Similiter D. Gerardum Moens, D. Petrum Gorsbrucum et D. Andream Leemensem professos domus Diestensis a sua domo expulsos, nec non D. Cornelium Nicolai professum domus Amsterdamensis pro quo speratur dispensatio simul mittere possint voluntarios ad provinciam Alemaniæ inferioris et declinabunt ad Priorem domus in Astem sumptibus communibus sive sumptibus propriis Alemaniæ inferioris ubi Visitatores eos collocabunt.

De postremo hoc Religioso hæc reperi apud Opmerum lib. I Martyriorum Hollandicorum, decad. VII in principio.

Frater Cornelius Nicolaus ex Minorida Cartusianus pius simul et doctus mihique summus amicus cum impeditioris esset linguæ hanc a L. Apuleo mutuatus sententiam Symboli loco sibi desumpsit: Innocentia eloquentia est innuens eos videlicet qui melius facere quam dicere didicere, facile ac tuto inter homines maxime vero cives suos agere. Est istud sane verum modo legitimo imperio Respublica

gubernetur. At vero si vel effrenatæ plebis insano arbitrio vel paucorum libidini aut unius denique tyrannidi parendum fuerit secus omnia evenire, et nunc ipse cum aliis suæ vocationis Religiosis solum vertere cogitur. Monemur tamen per chartam precibus Deum nocte dieque pulsare ut pacem terris reddat his verbis.

Preces indicuntur pro pace Ecclesiæ.

Sicut Apostoli D. Jesum dormientem excitaverunt a somno dicentes: Domine, salva nos perimus, et facta est tranquillitas magna; ita nos omnes et singuli noctu dieque assiduis precibus oremus Deum ut suam pacem suæ Ecclesiæ et terris dare dignetur, et specialiter unusquisque celebrans unam Missam votivam semel in mense celebret, non celebrantes ~~dicant~~ septem psalmos cum litania, laici vero 25 Pater et Ave.

Capitulum infrequens hoc anno, quippe cui ex exteris provinciis vix unus interesse potuit.

Ordinationes — Cum anno præterito ordinatum fuerit novam Statutorum collectionem mittendam esse Visitatoribus provinciarum, quod factum et adimpletum est, verum quia VV. Patres Hispaniæ, Italiæ, Franciæ, et Teuthoniæ, et Germaniæ uno excepto præsenti Capitulo interesse non potuerunt, ideo duximus ipsius impressionem differendam ad futurum proxime Capitulum, in quo præfatos Patres aut plures illorum comparere speramus et interim R. Pater Cartusiæ dictam collectionem cum his quæ a quibusdam Patribus Ordinis addita vel immunita sunt videbit et considerabit.

Ordinamus ut amodo electiones Priorum fiant secundum

formam a sacro Concilio Tridentino traditam Visitatoribus provinciarum per R. Patrem Cartusiæ quamprimum communicandam. Declaramus Missas privatas debere dici tali voce exceptis secretis et Canone ut ab Assistentibus saltem a servitore possint audiri juxta mentem sacri Concilii Tridentini.

Qua voce Missæ privatæ sint dicendæ.

D. Franciscus Sala singularis benefactor Ordinis

Hoc anno ut verisimilius est 1a Aprilis obiit permagnificus D. D. Franciscus Sala Eques Ordinis regii magnus amicus et benefactor præcipuus omnium personarum Ordinis nostri et maxime domus Cartusiæ habuit plenum Monachatum, prout commendatur in sequenti carta, nec non D. Claudia Laurenen uxor ipsius. Sed anno 1576 vita pariter et officio defunctus est 17 Maii D. Antonius de Castro Procurator fidelissimus Capituli generalis professus et antiquior et olim Procurator domus Portæ Cœli.

D. Adam Forman Prior in diversis domibus.

Eodem die item D. Adam Forman Prior domus Boni Passus, Visitator Provinciæ, professus et alias Prior domus Belæ, Scotiæ, Pomerii, Buxiæ, Portis Dei et Visitator provinciæ Gebennensis et Alemaniæ inferioris.

Leida frustra tentatur.

Leida frustra tentatur ibique vel maxime apparuit fortuna Principis Orangii. (Vide chronicon Bierlinck). Obsidionis infortunium novo tumultu auxere Hispani milites. (Vide Stradam).

Edictum remissionis omnium anteactorum scelerum Bruxellis promulgatur sed obstinati jam erant animi.

Pestis hoc anno afflixit domum Ultrajectensem, præter

bella ob quæ divisio facta fuerat personarum, Sublatus fuit dicto morbo e vivis D. Gerardus Schaeff Procurator domus 14 junii sedens in sede, D. Theodoricus Someren sis juvenis veniens ex civitate ubi fuerat recenter ordinatus sacerdos, ubique pleri que Conventuales degebant propter guerram Geusiorum invenit Procuratorem pridie infirmantem, cui et sequenti die astitit morienti, a quo et morbum pestilentialem contraxit post 14 dies.

Hisce diebus domum repetierant Religiosi septem numero, quorum ista sunt nomina: D. Prior, Amerfortius senior, Jacobus Goudanus Vicarius, Joannes Cammater sacrista, Timanus Trajectensis, Theodoricus Somerensis, Henricus Kochengen diaconus, Te Deumque decantaverant licet non satis Tuti et prædictus Theodoricus sabbato in profesto S. Jacobi Apostoli cantavit primam et ultimam Missam (non tamen plane intelligo an non antea celebraverit in privato quia dicitur legisse primitias in civitate ubi fuerat ordinatus) et a prandio cœpit infirmari et feria 4ª post 28 Julii vitam cum morte commutavit dum ministri currunt ad Vicarium pro sacra Unctione ferenda.

V. P. D. Theodoricus de Mennen Prior Trajecti et Visitator Provinciæ moritur.

Sed et V. D. Theodoricus Mennus Prior dictæ domus Ultrajectensis professus et olim Prior domus S. Sophiæ in Vucht Visitator provinciæ die 9 Augusti tactus apoplexia alias eadem pestilentia hora prima de nocte animam efflavit. Habuit plenum monachatum. Fuit autem Visitator 12 annis, Prior

domus S. Sophiæ 16 annis et domus Ultrajectensis 20 annis ad quam translatus fuerat anno 1564.

In ejus locum institutus est rector domus Ultrajectinæ per litteras missas a Convisitatore D. Christiano Priore domus nostræ 29 Augusti D. Bartholomæus de Schoenhovia Prior Ziriczeæ professus autem dictæ domus Ultrajectensis quique ante ipsum Prior fuerat. Conventuales iterum reliquerunt domum, et civitatem repetierunt quia vicinum monasterium de Dael spoliatum fuerat noctu a Geuseis, ipsosque invasuros comminati fuerant.

Cartusia Valencennarum intra muros urbis restauratur.

Hoc anno domus Valencenensis intra ipsam civitatem per venerandum in Christo P. D. Joannem L'Ecluse tunc temporis Priorem dicti monasterii a fundamentis excitatur, ac spatio annorum 20 aut circiter miranda cum ipsius patientia et multiplici corporis et animi sudore tum prudentia et longanimitate, nec non multifariis ærumnosi hujus sæculi periculis, non minus feliciter quam fortiter exantlatis Deo O. M. piis ejus conatibus jugiter favente, ad integritatem prout in hodiernum usque diem luculenter innotescit perducitur.

Sub initium autem ædificationis ejusdem domus per Ill^mum^ ac R^mum^ DD. Ludovicum de Barlaymont Cameracensem archiepiscopum ac Ducem sacri imperii Principem, etc., sub B. Joannis Baptistæ nomine cœmiterium benedicitur ac consecratur. Hic multum institerat, ut nostri domum suam transferrent Duacum, verum Scabini

sese opposuerunt. Jam ex eo tempore domus nostri Ordinis Duaci expetita fuit, et nunc bona oblata et reditus sed non sufficientes.

Ser.mus DD. Cosmus Medices magnus Dux Hetruriæ e vivis abripitur.

Fuit hic annus 1574 multis Principibus funestus: abripuit e vivis Cosmum Medicem magnum Hetruriæ Ducem præcipuum Ordinis nostri benefactorem maxime domorum Florentiæ, Pisarum et aliarum domorum provinciæ Tusciæ. Fuerat enim ille omnium virtutum, quæ in principe desiderari possunt singulare exemplar, quem ob religionis zelum, justitiæ cultum eximium Pius V novis honoribus titulisque (scilicet magni Ducis) decorarat.

Moriuntur Ser.mæ D. Joanna ab Austria Principissa Portugaliæ — D. Margareta de Valois ducissa Sabaudiæ — R. Ill.mus de Carolus a Lotharingia.

Septima autem Septembris migravit e vita Serenissima DD. Joanna ab Austria Principissa Portugaliæ soror Serenissimi et catholici regis Philippi, nec non mater Sebastiani regis Portugaliæ tunc regnantis.

16 ejusdem mensis subsecuta est Serenissima DD. Margareta de Valois Ducissa Sabaudiæ.

Mense Octobri [Decembri], (prout habet carta Capituli anni subsequentis die decima quinta [die S. Stephani 7 Cal. Jan.] (alias Decembris 26 Carolus Lotharingius S. R. E. Cardinalis et archiepiscopus Rhemensis lumen et splendor ac velut columna Ecclesiæ Avenione, ubi vitam auspicatus fuerat ac summa laude duxerat beato fine clausit. Exequiæ regio cultu in æde Cartusianorum celebratæ: corpus Rhemos translatum in cathedrali conditum fuit. (Vide Galliam Christianam fol. 137.)

17 Decembris in hac provincia obiit D. Quintinus Badius professus et Prior domus Sylvæ S. Martini, et 11 Januarii

D. Hercules Winchelius Rector institutus domus Sylvæ S. Martini.

subsequentis a P. Christiano Visitatoris authoritate ad se devoluta institutus est Rector dictæ domus D. Hercules Van Winckel professus et procurator hujus domus Bruxellensis. Scio scriptum inveniri propria ejus manu se introductum fuisse 11 januarii anni 1574, sed tamen quia nomen defuncti Prioris invenitur in carta anni 1575, et eodem anno successisse ei

Philibertus Cooman ultimus Procurator in Schuet.

in officium Procuratoris D. Philibertum Cooman qui fuit postremus in Schuet et quia alias de ea re fuit disputatum id asserente P. Seniore Breyerio, puto P. Herculem adhuc antiquo stylo sua scripta notasse.

D. Martinus Moor successit D. Philiberto in officio sacristæ.

Ill^mus Cardinalis ab Aragonia fundator domus Aulæ Dei.

Anno 1575, januarii 29 obiit Ill^mus et R^mus in Christo Pater et DD. Cardinalis ab Aragonia archiepiscopus Cæsaraugustanus amplissimus fundator et dotator Cartusiæ Aulæ Dei in cujus ædificatione expendit centum millia scutorum auri; et in ejusdem dotatione reliquit nonaginta tria millia scutorum et corpus suum in dicta domo sepeliendum. Rarum liberalitatis exemplum.

Obiit quoque in Hispaniis 13 ejusdem mensis januarii D. Joannes Baptista Torre Prior domus de Miraflores.

Hoc anno V. P. D. Andreas Capella ex Jesuita factus Cartusianus et Prior Portæ Cœli, Meditationes breves quidem sed succi plenas in totius anni Evangelia Illmo R^mo in Christo Patri ac D. Joanni Riberæ archiepiscopo Valentiarum et Patriarchæ Antiocheno quod a prædecessoribus et Ecclesiæ cui

præsidebat Reverendo Capitulo dicta Cartusia fundata ac provisa fuisset.

Historia abhinc oculatum habebit auctorem.

Hactenus quidem, benevole lector, quæcumque scripsi de domo nostra ex Calendario et chartis Capituli, sive ex aliis schedulis quæ ad manus nostras devenerunt excerpta sunt, sed in posterum oculatum proferimus testem V.P.D. Joannem de Boeyere, qui licet ætate provectus, et multis senectutis incommodis prægravatus nostris precibus delinitus eo quidem facilius quod et ipse historia Ordinis nostri plurimum delectetur quæcumque suo tempore contigerunt (quæ plurima sunt et quorum ipse magna pars fuit) litteris exaravit, et hic cum aliis externis, quæ maxime patriam et ordinem nostrum tangunt prout cœpi, fideliter describam.

D. Joannes Broeyerius ultimus Religiosus monasterii in Schuet qui multa suggessit pro his scriptis.

Prædictus P.D. Joannes de Broeyere Bruxellensis in festo cathedræ S. Petri circa principium Quadragesimæ venit ad Ordinem, investitus est 9 Maii et sequenti anno eodem die facit professionem sub V.P.D. Joanne Barba Priore Gandensi, quod Prior hujus domus D. Christianus ivisset ad Cartusiam.

Fuerat cum ipso ad primam probam susceptus sub habitu seculari D. Aegidius Burlootius qui ad terminum visitans domum Sylvæ S. Martini, mansit ibidem et 17 Maii accepit habitum religionis.

Fuit autem D. Joannes ultimus Novitius in Schuet optimeque noverat cantum quia in pueritia sua fuerat symphoniacus et choraulus, ni fallor, S. Nicolai postremo inservierat

pastori Capellæ qui erat R^mus D. Gislenus de Vroede episcopus Salubriensis et suffraganeus Cardinalis Granvellani archiepiscopi Mechliniensis, qui nostris retulit, postquam se collocasset in lecto nostrum Joannem sæpenumero ex mensa sermones suos scriptos subripuisse, ut eos noctu describeret, atque dissimulasse non illibenter, gratum habens tantum studium juvenis et affectum erga litteras qui ad mortem usque illi adhæsit.

Eodem anno celebrata est congregatio Patrum in antiquo monasterio cui multi Priores hujus provinciæ interfuerunt.

D. Antonius Bonba Card. protector Ordinis.

17 Mensis Martii obiit Ill^mus et R^mus DD. Marcus Antonius Bonba S.R.E. Cardinalis tituli S. Marcelli Protector Ordinis.

Item Ill^mus et R^mus DD. Antonius de Crequy S.R.E. Cardinalis tituli S. Triphonis episcopus Ambianensis, obiit 4 cal. Junii anno 1574.

Item R^mus D.D. Franciscus de S. Marcello Davanson episcopus et princeps Gratianopolitanus conservator Ordinis.

Pro his magnatibus et personis Ordinis quas supra memoravi multi Monachatus fuerant injuncti quos P. Franciscus Cavener Vicarius suum Novitium D. Joannem curavit persolvere cum minime deberet ac postea sæpe conquestus est.

Obierunt monachi 55, Conversi 28, Moniales 12, Donati 18: personæ 113.

Inter quas Soror de Marsonas Monialis Saletarum quæ 84 annis laudabiliter vixit in Ordine.

Item Reverendus D. Stephanus Carnasier canonicus Ecclesiæ

Dolensis receptus ad osculum pacis et sepultus in domo Nannetarum.

Priori domus Capellæ non fit misericordia, quem hortamur in Domino et rogamus ut circa spiritualia invigilet et sæcularium frequentiam inter quos periclitatur sobrietas devitet.

Priori domus Leodii non fit misericordia quem hortamur et rogamus (et suos) ut juxta consilia et monita Visitatorum de cetero quæ pacis et ædificationis sunt studeat adimplere.

Mandatur Priori Amsterdamensi ut professis dispersis provideat.

Priori domus Ziriczeæ non fit misericordia, et committimus Visitatoribus ut proventus dictæ domus recuperari et recipi faciant, et de recuperatione largiri et dari faciant pauperibus domibus Lovanii et Monialium Brugis. Et ipsæ domus suppleant vices dictæ onerosæ domus Ziriczeæ.

Ordinationes. — Anno præterito ordinatum fuit per Capitulum generale novam Statutorum collectionem communicandam esse R. Patri Cartusiæ, quod fieri commode non potuit tum propter tumultus inimicorum Ecclesiæ, et varias distractiones et occupationes R. Patris Cartusiæ, nec non quia diversi Patres particulares quosdam articulos dictæ collectioni inserendos Cartusiam miserunt quos oportuit considerare et examinare. Quare excusamus dictum R. Patrem Cartusiæ si non satisfecerit Ordinationi dicti Capituli generalis, ipsum rogantes ut omnibus revisis et diligenter discussis et Patribus Cartusiæ communicatis præparent illam, vel si fieri potest per Priores ad Capitulum privatum vocandos aut saltem in Capitulo generali proxime futuro concludi

possit, ut prelo committatur aut omnino omittatur.

Ordinationem anno præterito factam, quæ incipit Declaramus Missas privatas debere dici, confirmamus.

In junio institutus est sacrista hujus domus D. Guilielmus a Castro.

Dum Bredæ de pace tractatur inter Hispaniarum regem et subditos Hollandos quo imperator Maximilianus Comitem Swartzenburgensem legaverat, Orangius facto divortio cum filia Saxoniæ Ducis, quod adulterii ream diceret Carolottam Borboniam Montpenserii filiam Christo prius desponsatam (et Abbatissam, ni fallor) uxorem accepit die 12 mensis Junii in oppido Brila, invitis parentibus qui catholici erant ob quam rem extat ✓ patris epistola plena querularum ad Comitem Palatinum qui eam receperat.

Successus belli in Belgio. Pace desperata cum Geusiis Requesinus Hiergio Berlaymontii filio mandat bellum promoveat. Itaque dicto audiens mox Buram deditione capit. Aquas veteres expugnat, oppidum incendit, cives ac milites promiscue inter fumos flammasque jugulat.

Schoenhoviani muros suos disjectos et milites ad insultum paratos conspicientes se dedunt. Interea Mondragonius propugnaculum Bommeneum expugnat Zirickzeam magna patientia tota hyeme obsidet.

V. P. D. Thomas... Prior Coloniæ, Visitator Rheni ultima Augusti vita defungitur.

Fr. Hugo Cailor conv. domus Londinarum sanctimonia Ultimo vero Septembris frater Hugo Cailor Conversus professus domus Londinarum ~~secundo~~ domus Schenæ qui 57 annos laudabiliter clarus in quam nec inimici in eum manus injicere ausi fuerunt.

vixit in Ordine, sæpe in orationibus Deo suspensus fuit.

Ultima Visitatio in Schaet et ultimi officiales. Circa festum S. Andreæ (visitantibus hanc domum D. Joanne L'Escluse Priore domus Valencenarum et D. Petro de Merica Priore Lovaniensi) institutus est D. Guilielmus a Castro Vicarius, et D. Franciscus de Caveneere absolutus Vicarius missus est ad domum Capellæ, D. autem Nicolaus Coen institutus est sacrista. Hi fuerunt ultimi officiales antiqui monasterii.

Prior Vallis Claræ ad Burdegalam sub annum 1575 generose sprevit ab hæreticis intentatum perpetuum carcerem, nisi carnes ederet. (In Stylita mystico, fol. 181.)

Anno 1576 Martii 15 moritur Ludovicus Requesinus Belgiæ prorex. Ejus audita morte Philippus princeps Ordinibus Belgicis patriæ curam humanissimis litteris demandavit.

In Ordine obierunt D. Felix Cardon Prior domus Parisiensis 30 Januarii, D. Georgius Zantgrat Prior domus in Sieth, F. Simon Conversus professus domus Vallis Pisii qui 75 annos vixit in Ordine; monachi 68, Conversi 24, Moniales 9, Donati 12: personæ 113.

Item Venerabilis D. David Renses sacerdos benefactor domus Brugis habens Tricenarium et Missam de SS. Trinitate per totum Ordinem.

Priori domus Hollandiæ non fit misericordia. Et committimus Visitatoribus provinciæ ut quamprimum fieri poterit accedant civitatem Bredanam, et videant et considerent utrum magis expediat dictum Priorem cum aliquot mo-

nachis et donatis manere in illa civitate Bredana, aut consultius sit quod dictus Prior se transferat ad aliquam domum Ordinis magis vicinam, et hac in re Visitatores disponant, ordinent et provideant pro Dei et Ordinis decore et animarum salute et omnium salutari ædificatione judicaverint expedire cum plena authoritate Capituli generalis.

Priori domus Diestensis non fit misericordia quem hortamur ut plus solito se suis magis benignum et mansuetum exhibeat Ordinis disciplina semper salva. Et rogamus eumdem et suos ut sectentur ea quæ pacis et concordiæ sunt, alioquin Ordo providebit.

Districte injungimus Visitatoribus dictæ provinciæ quatenus curent omni diligentia servandam bullam Pontificis moderni de clausura monialium prout ad id voluntarias se obtulerunt quam plurimum laudamus.

Moniales laudantur.

Injunctum Visitatoribus ut recognoscerent libros domorum sibi subditarum.

Ordinationes. — Animadvertentes periculum animarum quod omnibus omnium statuum et ordinum hominibus provenit ex prohibitorum librorum lectione et usu, ordinamus quod singularum provinciarum singuli Visitatores et Convisitatores suas visitando provincias omnes omnium domorum, quarum habent curam libros visitent tam in privatis cellis quam communibus bibliothecis constitutos et repositos idque faciant, quam diligentissime fieri poterit recognoscendo libros devotos juxta bullam Pii V præfixam officio gloriosissimæ Virginis Mariæ correcto et emendato per decretum Concilii Tridentini. Alios vero libros omnes recognoscant juxta indicem prohibitorum librorum compo-

situm ex decreto ejusdem Concilii, et ipsius indicis regulas prohibentes et alios indices de hac materia si qui compositi sint ab illarum provinciarum universitatibus, episcopis et inquisitoribus. Et ut commodius dicti Visitatores et Convisitatores hoc expedire possint sibi adjungant adjutores quoscumque monachos qui in dictis domibus reperiuntur, et si opus fuerit alios etiam Theologos qui in illis morantur partibus consulant, et consulendos curent. Et quod interim omnium et singularum domorum singuli Priores per se visitent omnes et singulos libros qui in suis domibus habentur modo supradicto.

Ordinamus præterea quod ad hanc rem pertinet ut omnes et singulæ personæ Ordinis nostri sibi caveant omnino ab omnibus libris prohibitis per supradictam bullam et indices sub pœna excommunicationis et aliorum quæ in ipsa bulla et indicibus continentur transgressoribus infligenda.

Ordinationem factam anno 1572 ad tollendam instabilitatem personarum Ordinis renovamus, et quatenus opus est de novo statuimus et ordinamus ut amodo nullus sua instantia ad aliquam domum missus de illa domo non mutetur nisi perseveraverit in ea 4 annos integros super quo Visitatores invigilent diligentissime.

Franciscus Sonnius 1 Antuerpiensium et Cornelius Jansenius 1 Gandensium episcopi libris adversus hæreticos editis clarissimi ad meliorem vitam evocantur.

Hispani post longam molestamque Xiricensis oppidi obsidionem tandem eo ad extrema redacto sub finem

Junii in festo S. Jacobi eorum Patroni potiuntur, et jam inde videbantur res Hollandiæ et Zelandiæ non parum labefactæ. Quare Hispani insigni hoc officio peracto stipendia postulare, Ordines (intra quos multi hæretici) contra successus eorum odisse, occasiones eos Belgio ejiciendi captare, stipendia non numerare, quæ ruinæ hujus patriæ causam dedere juxta verbum salvatoris: Omne regnum in se divisum desolabitur, concordia enim parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Igitur indignabundi Hispani Ziriceanam stationem relinquentes facta conspiratione Alostum Flandriæ supprehendunt civesque immani crudelitate exagitant et prædantes quotidie circa hanc civitatem etiam abstulerunt equos monasterii, missoque ad eos D. Judoco Abs infirmario reddiderunt.

Consiliarii regis Bruxellis carceri mancipantur.

Bruxellensis populus cui hæc rerum exordia sinistram de regiis Consiliariis suspicionem movebant Hezio et Glimes Domino ductoribus sanctioris senatus effrâctis foribus in Comites Mansfeldium et Berlaymontium, præsidem Viglium et alios regis Consiliarios manus injiciunt et proditionis reos inclamant arctæque custodiæ mancipant, qua paulo post emissi se ad populum purgant.

Hispani hostes patriæ declarantur.

Ordines Bruxellis congregati Hispanos patriæ hostes publico edicto declarant, proscribunt debellandosque decernunt.

Circa quatuor tempora Septembris misso D. Joanne Broeyerio ad Ordinem Diaconatus suscipiendum altero die propter excursiones Hispanorum, venerunt omnes monachi Bruxellam.

Ultima lux Junii lachrymis deflenda cruentis.
Prima Deo ac regi sacrata resolvere jura
Audet, et æternum Belgis accendere Martem

Dominus de Glimes ab Hispanis profligitur inter Lovanium et Thenas.

Successio Imperatorum.

Maximilianus Cæsar cum in Comitiis Ratisbonensibus auxilia Principum Germaniæ contra Turcam plurimum urgeret, inter has sollicitudines calculo et palpitatione cordis correptus Ratibonæ anno Imperii 12, moritur 12 Octobris ut habet charta Capituli nostri: cujus loco Rodulphus ejus nominis 2 Maximiliani primogenitus in iisdem Comitiis Cæsar proclamatur. Unde etiam chronicon:

RVDoLphVs IMperator AVgVstVs.

Sub finem Octobris, Germani cum Hispanis fœdus ineunt, jurantque se communibus armis religionem catholicam et regis authoritatem contra conjuratos ordines defensuros; statimque Antuerpiam nobile Emporium capiunt qua parte arx ad urbem patebat, et quoscumque obvios jugulant, magna cum vicinorum populorum admiratione, quod urbem populosissimam tot præsidiariorum equitum et peditum millibus munitam non noctu sed multa luce, non clam sed palam non insidiis sed aperto marte audirent expugnatam. Anni, mensis et diei index subscriptum distichon:

Antuerpiæ depopulatio.

QVarta heV LVCe rVIt AntVerpIa VICta NoVeMbrIs

CIVe orbata, eXVta Lare aC eXVta nItore.

Eodem tempore, Joannes Austriacus duobus tantum comitatus mutato habitu pernicibus equis Luxemburgum appellit, Belgii administrationem quæ ei a fratre rege Hispaniarum mandata erat initurus.

Interea ab ordinibus deputati Gandavum concesserant, ut de